

BULETINUL CASA ROMANA

* * * * *

* * * * *

December

1996

* * * * *

Hayward, California

EDITORIAL BOARD

Eugenia Adams-Muresanu
Mihai Olteanu Jr.
Rev. Ioan D. Sarbu
Ing. Mircea Ratiu

Foreign Correspondent
Angela Connene
Sergiu Grossu
Rev. Dr. Dumitru Ichim

Secretary
Judy Smultea

BULETINUL Casa Romana

Apare trimestrial

Redactia si
Administratia: 26051 Calaroga Ave.,
Hayward, California, 94545
U. S. A.
Tel. (707) 677-3705
(510) 264 - 0805

REDACTOR: Prof. Ilie J. Smultea, Ph. D.
REDACTOR Literar: Nicolae Novac

Asist. Editor: Preot Gh. Naghi

Anul XIX 1996 Nr. 4

CONTENTS

Editorial, Semnificatia alegerilor din Noiembrie (I. J. Smultea).....	p. 5
Geo Galetaru, Pretutindeni Iisus.....	p. 7
Preot Dr. Dumitru Ichim, Din vremea asteptarilor.....	p. 8
Nicolae Novac, Colind.....	p. 9
Conf. Univ. Dr. Iacob Marza, Biserica si politica romaneasca.....	p. 10
Horia Ion Groza, Craciunuri de zapada.....	p. 14
Paul E. Michelson, Gelu Neamtu, Dorul de Tarã (a români.) (11).....	p. 15
Sergiu Grossu, In noaptea sfântă.....	p. 20
Prof. Dumitru Darabă, Bardul american Walt Whitman si poezia.....	p. 21
Vetuta Pop, Ingăduinta, Imbold.....	p. 26
Georgeta Pop, Poezia mistica a lui Sergiu Grossu.....	p. 27
Sergiu Grossu, O creanga.....	p. 28
Petre Tutea, Fără Dumnezeu.....	p. 29
Nicolae Novac, Ora tristetii.....	p. 29
Constantin Clisu, Te uita' mai întâi în sus.....	p. 31

ENGLISH SECTION

Nicolae Novac, A great european thinker: Nicolae Bălcescu.....	p. 32
Ruxandra Radu - Rădulescu, Doors.....	p. 37

4 C A R T I

Despre un bănațean și cartea lui (Conf. Univ. Dr. Miodrag Mišin); Uetuta Pop, Poeme, Editura Cartea Aromână, 1995 (I. J. Smulțea); Cornel Sigmirean, Teodor V. Păcățian o viață de cărturar, Editura Veritas, 1996, 136 p;..... p. 37

Spicuri din presă..... p. 43
Din fumea creștină..... p. 47

Stiri de la CASA ROMANA si PAROHIE

Asociația "Pro Basarabia și Bucovina "în America..... p. 49
Veste bună!..... p. 50

In MEMORIAM

† Ludovica Constantinescu (1922 - 1996)..... p. 51

Acknowledgments..... p. 52
Founders & Members..... p. 55

Regretăm și cerem scuze cititorilor că, datorită circumstanțelor legate de timpul reclamat de planificare și aprobarea oficială a construcției CASEI ROMANE și a BISERICII noastre din HAYWARD (Calaroga Ave.) Buletinul CR Nr. 4/'96 apare cu mare întârziere...

EDITORIAL

Semnificația alegerilor din Noiembrie

Victoria Convenției Democratice (CDR) în alegerile parlamentare la 3 Noiembrie 1996 și a candidatului ei prezidențial Emil Constantinescu la 17 Nov., au dovedit două realități. Prima, faptul că cei șapte ani de conducere iliesciană n'au dat roade. Au secătuit vlaga unui popor care se aștepta la o cărmuire mai dreaptă după așa zisa revoluție din 1989 și desmembrarea imperiului rusomarxist în 1991. A doua este dovada că românii s'au trezit din toropeala marxistă, au înțeles sensul democrației și au votat pentru a răsturna gașca ce se înscăunase la putere prin minciună, fraudă și crime a căror autori au rămas necunoscuți sau învăluși în mister. Românul are o zicală "...cu minciuna ori prânzești ori cizezi." Ei au prânzit s'au ospătat dar la masa de cină nu mai e loc pentru ei.

Dezastrul economic și lipsa de scrupulozitate morală pe care o lasă în urmă nu vor fi ușor de îndreptat. Noul președinte a avut de partea lui o mare majoritate a tineretului. Dintre cei care votau prima dată o majoritate zdrobitoare a ales CDR. Aproape jumătate din elevi și studenți s'au alăturat de asemenea Convenției (44%). Faptele arată că tineretul și-a pus încrederea în Emil Constantinescu și speră să-și asigure un viitor prin programul CDR. Esența acestui program a găsit expresie în *Contractul cu România* la care a contribuit în bună măsură și Academia civică a cărei idei despre drepturile și îndatoririle cetățenilor dintr-o comunitate politică au fost difuzate maselor - mai ales țăranimii. Așa s'a ajuns să se pună capăt guvernului de tranziție constituit din foști nomencluriști. Scopul lor ascuns n'a fost tranziția ci, căpătuiala personală pe spinarea muncitorului obedient și cinstit. Tranziția a fost ținută pe loc sau a înaintat cu pas de melc dar le-a trebuit țăranilor șapte ani ca să priceapă și să îndrăznească să treacă la atac - nu cu gloanțe ci cu votul lor.

Contractul cu România este un angajament de campanie electorală pe baza căruia Convenția Democrată și președintele ei au câștigat bătălia alegerilor. Este bine știut că, de multe ori, promisiunile de acest gen, din motive ușor de înțeles rămân neîmplinite. Presupun, însă, că voința Convenției Democrate este să dovedească contrarul și să rupă cu acest nărav care se practica pe scară mare și de către democrația dintre cele două războaie. Contractul cu România și împlinirea lui rămân piatra de hotar între democrația "originală" a Dlui Ion Iliescu și cea adevărată anunțată de profesorul Emil Constantinescu și de CDR. Ea presupune respectul necondiționat al legii și egalitatea cetățenilor în fața ei; responsabilitatea individuală pentru performanța sarcinilor publice; eliminarea practicei de mită (care deschide poarta corupției).

Prin însăși enunțarea lui (a contractului), candidatul Convenției răstoarnă întreaga filosofie precedentă, marxistă și așează guvernul la locul care i se cuvine: în slujba cetățeanului de a cărui vot devine dependent. Dacă la 3 și 17 Noiembrie cetățeanul român a descoperit votul liber exprimat, ca instrument politic el (cetățeanul) a descoperit implicit dreptul la respect din partea celor pe care i-a ales. La un pas de asta este recunoașterea lui (a votului) ca genuină sursă creatoare de autoritate. Ca atare, cetățeanul nu mai este subordonatul necondiționat al autorității statului condus acum de aleșii lui - deci o emanație a puterii cetățeanului votant - și prin aceasta slujitorul lui și nu viceversa cum era concepția marxist-leninistă și prin derivație cea ceaușistă - în bună parte moștenită de către fostul său colaborator apropiat Ion Iliescu - Măciucă. Înseamnă că lipsiți de puterea absolută a statului vom intra într-o situație haotică? Nici pe departe! Prin însăși votul său cetățeanul și-a plasat încrederea în cei pe care i-a socotit calificați și capabili să-l reprezinte și să-i servească și apere interesele de libertate și respect. Se creează, deci o relație de adevărată democrație în care guvernatorul și guvernării colaborează - dacă contractul cu România este așezat într-o rânduială cerută de realități și este împlinit cu statornicie. Aceste principii civice vor netezi calea și spre restabilirea valorilor sociale românești de bun simț și omenie călcate în picioare și pervertite de comunism timp de jumătate de secol. Determinarea și înaintarea neșovăitoare a noilor guvernări spre aceste țeluri va crea o atmosferă de încredere reciprocă între autoritatea statului român și cetățenii lui pe de-o parte și statul român și investitorii din afară pe de altă parte. Cinstea și

este o țară înzestrată de Dumnezeu cu bogății naturale care o pot ajuta să crească și să ajungă înălțimi nebănuite dacă se bucură de o conducere cu adevărat democratică și un popor unit în jurul idealurilor naționale și cu respect față de interesele celorlalte națiuni conveșuitoare de la care așteaptă reciprocitate în același spirit. Aceasta va fi calea de apropiere și eventual integrare în Uniunea Europeană (U. E.) a cărei umbrelă de apărare a fost și este Alianța Nord Atlantică.

România are nevoie urgentă de un împrumut substanțial cu care să poată porni refacerea economică a țării - inclusiv o extensiune a căilor de comunicații necesară pentru distribuția produselor domestice și comercializarea celor destinate exportului.

I. J. Smultea

Emil Constantinescu
Președintele României

Din vremea așteptărilor

Nu s'a încercat până acum a se scrie poeme într'un singur cuvânt. Cine ar fi îndrăznit așa ceva, când fluvii întregi de cuvinte adesea trec pe lângă noi, pe lângă auzul nostr, pe lângă spiritul nostru? Dar ele există.

CRACIUNUL ! E tot ce vrei să găsești într'un poem, care te ispitește, te cutremură, te emoționează, te descoperă în fața cerului și a pământului, cine ești tu în fața acestei icoane sonore, care a stat tot timpul sub prosopul amintirilor, în locul sfânt al răsăritului pe unde erai copil, luminat de candela duhului tânăr.

Văd că râvnești timpul acela, că ți se macină fierea în timpul de acum, că acolo erai tu și aici cel ce-și aduce aminte.

Așteptarea lângă fereastră aducea colindătorii. Acum ești atât de grăbit că nici nu-ți dai seama dacă plouă sau ninge, dar atunci știai că ninge, calm și lin ca în ajun. Perdelele miroseau a ger, casa era primenită, masa plină de bunătăți și erai ACASA așteptând colindele, Irozii, cântecele de stea și atâtea și atâtea datini și obiceiuri de Crăciun.

În vremea aceea ninge de-a florile dalbe - flori de măr, și pe pat era coșarca cu mere, nuci și bomboane pentru colindători.

Venea și Moș Ilie Dascălu, care după troparul Nașterii, începea cu colindele vechi neștiute de altcineva prin sat, adânc precum pădurile. Se apropia și ora lui Moș Crăciun cu bradul plin de miresme și daruri multicolore.

Și apoi la biserică! Sus pe deal, printre brazi satul întreg urca. Era Crăciunul. Ninge... și clopote... steaua sus răsare, ca o taină mare... primiți cu colindatul? ... Ninge: ler, ler, lerui Doamne, ler cum numai la Crăciun se putea rosti veșnicia între un fulg și celălalt.

CRACIUNUL ca și ACASA - poeme într'un cuvânt, în care ne regăsim Betleemul, ființa, sensul, rostul, simple cum este izvorul, dar destul de mari pentru a găzdui pe Dumnezeu-Cuvântul.

COLIND

de Nicolae Novac

Leroi, Doamne Ler,
pace pe pământ și'n cer
lângă d'auritu-ți prag,
îți cântăm colind preibeag,
un colind cu dor de țară,
că ni-i pâinea prea amară;
un colind cu lacrimi și suspin
pentru-al neamului amarnic chin -
fulg de nea'ncrustat pe-un lăicer,
albe și iar dalbe flori de măr.

Fă dreptate, Doamne, celor care gem,
închistați în spasme și-n blestem,
ia-le chinul și nevoia, Tu,
și spre alte stele și-alte vise-i du,
ieslea Ta în suflet le-o ridică,
fă-le inima și mare și voinică
și le-aprinde iar nădejdea - muc de lumânare,
sara-i dalbă, sara-i mare,
că-n țară cu Leroi-Ler,
a murit colindul astăzi, pe pământ și-n cer...

Aplecați-vă urechea, boieri mari;
iată-ne aicea, crai fugari,
care scriu cu lacrimi și cu sânge,
Leroi-Ler ce inima le-o frânge,
și nu cer colac, nici nuci, nici bani -
vă cer nenoroc pentru dușmani
și dreptate pentru'n neam robii,
unde departe'n răsărit,
ca să fie iară pace pe pământ și'n cer -
albe și iar dalbe flori de măr.

Conf. Univ. Dr. IACOB MARZA
Decan
Universitatea "1 Decembrie 1918"
Alba Iulia, Romania

Biserica și politica românească în secolul al XVIII - lea

Într-o epocă în care recursul la istoria națională este tot mai frecvent, înregistrând și conotații politice dintre cele mai diverse, insistențele asupra scrisului istoric românesc sunt de domeniul firescului dar și al necesității, mai ales în ultimii cinci ani, când asistăm la o regândire a istoriei noastre în context central european și chiar a fenomenului istoriografic, cu siguranță și din cauza evoluției lumii contemporane. Într'un astfel de context cultural și politic, revenirea la lucrările istorice fundamentale ale românilor și rediscutarea unor teme majore ale istoriografiei naționale, ocolite în mod forțat de cercetători în vremea Dictaturii, trimit în mod direct la regândirea unor segmente de istorie românească, la îndemâna unui absolut necesar spirit critic, invocat nu o dată și de reputatul istoric Georges Lefebvre, eminent specialist în istoria Revoluției franceze. În condițiile de astăzi, reexaminarea scrisului istoric național și-a unor teme de maxim interes pentru cercetarea de profil dar și pentru cercuri de iubitori ai adevărului istoric, pe firul unor sugestii fertile, propuse recent de Profesorul Pompiliu Teodor, în volumul *Istorici români și probleme istorice*, Oradea, "Cele Trei Crișuri", 1993, se impune cu stringență.

Poetul romantic german Novalis (1772 - 1801), care a cultivat idealismul magic și misticismul, este cunoscut și printre ascultătorii români mai ales prin versuri remarcabile, de o muzicalitate aparte și de un farmec evocator al limbii (de pildă *Imnuri închinare nopții*). Proza lui a configurat (mai ales prin Heinrich von Ofterdingen), în simbolul florii albastre, dorința oamenilor pentru infinit. Mai puțin accesibil este Novalis în postura de autor al unor tulburătoare eseuri, în care abordează din diferite unghiuri de vedere ale Iluminismului (Aufklärung), aspecte și etape

din istoria bisericii creștine pe teritoriul continentului european. Volumul Creștinătatea sau Europa rămâne punct de referință pentru fostul elev al lui Johann Gottlieb Fichte, prin soluțiile culturale și bisericești propuse, vis - à - vis de istoria bisericii pe un continent atât de încercat (prin războaie de natură politică ori religioasă) în antichitate, în evul mediu dar și în epoca modernă și contemporană.

Una din ideile care se desprind la o lectură atentă a lui Novalis este aceea conform căreia biserica a fost, nu de puține ori dacă nu întotdeauna, un templu sub cupola căruia s'a desfășurat istoria în cele mai complexe și diverse aspecte ale ei. În ce măsură ideea lui Novalis, adică raportul dintre biserică și istorie, poate fi ilustrată în istoria noastră națională? Întrebarea încolțită din afirmația lui Novalis ne urmărește, nu de puțini ani. În cercetările noastre referitoare la istoria învățământului românesc din Transilvania ori asupra istoriei culturii în secolul Luminilor și în Vormärz, am identificat întotdeauna elemente peremptorii ale activismului politic, cultural și, în mod firesc, religios al bisericii românești, al solidarității ei - de foarte multe ori manifestată deschis, direct - cu năzuințele poporului. Indiferent că reprezentau biserica ortodoxă sau cea greco-catolică, liderii mișcării naționale românești din secolul al XVIII-lea, recrutați cu precădere din rândul învățaților bisericii, au fost înainte de toate români, care au luptat pentru cucerirea de drepturi politice, economice, religioase și culturale în favoarea conaționalilor. Aceștia erau, de fapt, cei mai numeroși și mai vechi locuitori ai Transilvaniei, care-și aduceau contribuția esențială în sistemul economic și de apărare al Principatului. Erau purtătorii unei strălucite civilizații materiale și spirituale, ale căror rădăcini porneau înainte de perioada dacică și romană.

Revenind la ideea lui Novalis, vis - à - vis de congruența dintre biserică și istorie, socotim că mișcarea politică românească din Transilvania secolului Luminilor este o convingătoare pledoarie în acest sens. Nu pentru a da câștig de cauză afirmației romanticului german, ci pentru a rememora rostul cultural și politic al bisericii, într-o perioadă istorică de formare a națiunii române moderne, fără de care nu ne-am fi aflat în stadiul de democrație și libertate, în care pretendem că ne aflăm astăzi. Având la îndemână miezul ideii lui Novalis și ținând seama de realizările istoriografiei românești asupra secolului Luminilor (Ioan Lupas, Augustin Bunea, Silviu Dragomir, Zenovie Păclișanu, David Prodan, Francisc Pall,

Mircea Păcurariu, Pompilie Teodor, Ladislau Gyémánt, Nicolae Bocșan ș. a.), câteva din evenimentele care au marcat în profunzime secolul al XVIII-lea românesc ne conduc nu numai la concluzii pertinente dar și la meditații tulburătoare.

Unirea religioasă a unei părți a românilor transilvăneni cu biserica Romei a fost o măsură de consolidare a regimului habsburgic instaurat în Transilvania, cu consecințe multiple asupra populației din societatea românească la sfârșitul secolului al XVII-lea (nu numai spargerea unității de credință a lumii ortodoxe din Transilvania, cum mai susțin și astăzi în mod limitativ unii istorici, dar și deschiderea spre cultura și civilizația înaintată a Europei apusene). Nu trebuie minimalizat nici rolul mișcării religioase și politice a călugărului Sofronie din Cioara din deceniul 7 al secolului al XVIII-lea (îndreptată împotriva unirii religioase cu biserica Romei). Inegalabila activitate religioasă, politică și administrativă a lui Inochentie Micu-Klein (1700 - 1768), în dieceză și, mai ales, în exil la Roma, inițiatorul luptei politice naționale a românilor din Transilvania, a fost, să subliniem, al treilea principal moment al devenirii noastre naționale în secolul Luminilor, cu nebanuite consecințe pentru istoria modernă a societății românești. Au demonstrat-o, cu prisosință, cercetările fundamentale ale istoricilor David Prodan, Zenovie Păclișanu, Francisc Pall, Mircea Păcurariu, Pompiliu Teodor, din care rezultă rolul covârșitor îndeplinit de biserica românească pusă în slujba neamului, în momente cruciale ale existenței sale.

Acțiunile temerare ale lui Inochentie Micu-Klein pentru emanciparea politică și națională a românilor transilvăneni au avut o indiscutabilă însemnătate, prin consecințe, pentru dezvoltarea ulterioară a societății românești. Afirmția lui Novalis poate fi justificată, pornind de la realități istorice românești și de data aceasta. Inochentie Micu-Klein a fost primul care a militat, pe calea petițiilor, pentru ridicarea poporului român din starea de "tolerat" la rangul de națiune politică, pentru recunoașterea lui pe lângă celelalte națiuni privilegiate din structura politică a Principatului. S'a bazat, în cererile sale, pe dreptul natural al Europei Luminilor, pe ideile novatoare ale numărului întregului popor român din Transilvania și pe proporția sarcinilor purtate de acesta. Pentru o atitudine politică românească și o formulă diplomatică a lui Inochentie Micu-Klein, în cadrul luptei pentru drepturi politice pe seama conaționalilor pledează și afirmațiile sale, expuse cu ocazia

sinodului de la Blaj, din 6 Iulie 1744, în fața reprezentanților bisericii greco-catolice. Aprigul vlădică a amenințat, în cazul în care autoritățile guberniale și, mai ales, aulice nu ar acorda drepturi politice ori de altă natură pentru românii uniți cu biserica Romei, că se va pune în fruntea clerului și poporului și va trece munții, în Țara Românească.

În mod virtual, Inochentie Micu - Klein rămâne inițiatorul școlilor de la Blaj (deschise în toamna anului 1754), care au îndeplinit un de netăgăduit rol politic și cultural în epoca Renașterii naționale. Au fost, după cum s'a subliniat deja în istoriografie, primele școli sistematice ale românilor din Marele Principat al Transilvaniei, în care s'a modelat nu numai galeria creatorilor de cultură și civilizație românească, strălucit întrupată de reprezentanții Școlii ardelene, dar și generația de intelectuali din Vormärz, care a preparat, beneficiind de un eșafodaj ideatic european, sub aspect ideologic și organizatoric, revoluția de la 1848 - 1849. Din chintesența programului politic și național, pentru care a luptat surghiunitul vlădică la Roma - ne gândim la același Inochentie Micu - Klein - și-a tras seva *Supplex Libellus Valachorum*. Memoriul, alcătuit, în numele națiunii române, de Samuil Micu, Ioan Piuariu Molnar, Iosif Meheși, Ignatie Darabant, Ioan Para, Petru Maior, Gheorghe Șincai - majoritatea reprezentanți și ai bisericii românești - a fost înaintat, în anul 1791, împăratului Leopold al II-lea, de către episcopul ortodox Gherasim Adamovici și de Ioan Bob, episcopul unit de la Blaj (reprezentat al românilor și în dieta Transilvaniei). Se cerea, printre altele, recunoașterea românilor ca "națiune" egală în drepturi cu stările privilegiate, pe baza unor pertinente argumente istorice și demografice.

Realitățile bisericești din Transilvania secolului Luminilor înregistrează o stare de restructurare, în ceea ce privește biserica ortodoxă, din cauza unor măsuri represive abuzive venite, pe cale gubernială ori aulică, onorate de împărăteasa Maria Tereza. Vreme de șapte decenii, biserica ortodoxă n'a avut episcop român ci de nație sârbă, care nu se putea erija în purtătorul de cuvânt al românilor oropsiți. Era, în fond, una din măsurile de întărire a regimului habsburgic în Transilvania, la îndemâna căruia biserica greco-catolică a cunoscut, tot din rațiuni politice aulice, o ascensiune organizatorică, politică și culturală. De fapt, în același frământat segment de timp și alte biserici creștine din Europa au înregistrat, după cum demonstrează și Pierre Chaunu în Civilizația

Europei în secolul Luminilor, măsuri de reorganizare a structurilor și de reorientare a activității lor.

Fenomenul spiritual al interdependenței dintre structurile bisericii românești în secolul Luminilor și politica națională, care justifică opiniile lui Novalis și în ceea ce privește realitățile românești, nu trebuie să ne mire, nici să ne intrige. Orice om de bună credință, nu numai din țară dar și din afara fruntariilor ei, care ar răsfoi lucrările de istorie națională, concepute în spiritul principiului propus încă din antichitate *sine ira et studio* dar și al adevărului istoric, se poate convinge de justetea acestei afirmații. Biserica românească a îndeplinit un rol istoric major în secolul Luminilor, în tumultul confruntărilor politice, religioase și culturale, într-o epocă de neînlocuit pentru procesul complex și amplu al formării națiunii române.

Crăciunuri de zăpadă

S'a'nvârtejît Cuvântul și-a nins
unde gerul tăiașe lame în văzduh
peste pământul dorit de-ntâmpinare.
Împăturit funeluitu-s'a în zbor
necuprinsul Mănei sfinte
de inima asud-ușor
odăjdiilor pe dinainte
și - adânc e-azurul sub pleoapele fecioare.

Nu-mi lăsa Iisus
cojoaca oboselii

Horia Ion Groza

Paul E. Michelson,
Huntington College,
Indiana

Gelu Neamtu
Institutul de Istorie
Cluj - Napoca

Dorul de Țară la românii din Transilvania emigrați în S. U. A.

(1907 - 1908)*

II

Decepția unui astfel de emigrant însoțită și ea de *~dor~* este interesant redată în coloanele *~Românului~* din Cleveland sub titlul *Dor și Jele* de Ioan Petrac:

Cine-a scornit jelea grea,
Zău numai America,
Lăsând casa și copii,
Și se duc Doamne pe unde,
Pasărea în zbor pătrunde,
Părăsesc țara și fug,
Plini de dorul de câștig.
Plecai și eu să mă duc,
Singur ca puil de cuc,

Dar văzui ce fel de țară,
E America amară,
Câți oameni buni și voinici,
Pier prin multele fabrici,
Și câți duc un dor de moarte,
Sătui de străinătate.
Câți ridică fiară grele
Și câți mor zdrobiți de ele.¹⁰

Același Moise Balea, conform unor date statistice aproximative de la 1907, arată că la o populație de 40 - 50 de mii de emigranți își pierdeau viața din cauza accidentelor, cam 120 pe an, 500 rămân ciungi sau altfel accidentați și cel puțin 1500 răniți mai ușor. Cu dureri de piept se aleg mai toți din cauza aerului poluat din întreprinderi; *~Natură de fier să aibă românul și în cinci ani e învinsă...~*¹¹ constată el cu amărăciune.

În acest sens scriu și mulți dintre emigranți soțiilor lor, cum se desprinde și din versurile culese de Petru Oncu din Pecica Română:

~Scriu- i -am soției mele,
Câtă jele, câte rele,

Așa știe lumea toată,
Dar dolarul, căci e mare,

* Articolul a apărut în *Anuarul Institutului de Istorie Cluj-Napoca*, 1993, XXXII, p. 195 - 206.

¹⁰ *Românul*, Cleveland, Ohio, III, Nr. 5 din 1 Febr. 1908, p. 6.

¹¹ *Tribuna*, Arad, XI, Nr. 17 din 21 Ian./3 Febr. 1907, p. 2

Și cât chin am suferit,
Ori pe unde am rătăcit,
Căci America-i bogată,

Îl câștigi cu grea sudoare
Și truda din noapte în noapte,
Cari o simți până la moarte. ~ 12

Dezamăgirea ca și dorul de țărișoară și de soțioară sunt exprimate sugestiv și în *Doruri și speranțe* publicată de George Vasilica din Cut:

Anul vechi s'a dus departe,
Iar noi în străinătate
Suferim de multe toate,
Pe pământul libertății,
Zis mai bine în ghiara morții.
Am lăsat țară străbună,
Venind în alta mai bună,
În aceste timpuri grele,
Ce durere, ce durere.

Dorule neobosit
Zboară către răsărit,
În iubita-mi țărișoară,
Și spune-i la soțioară,
Că aicea cu străinul,
Trăiesc ca grâul cu spinul,
Și Dumnezeu singur știe,
Câtă jale și urgie,
Și cât port inimă rea,
Vecinic tot gândind la ea. ~ 13

Uneori în aceste producții lirice dorul de țară se împletește cu regretul pentru pasul făcut, înstrăinarea părăndu-i-se emigrantului român deosebit de grea atât pentru el, cât și pentru cei dragi ai săi, cum se reflectă în versurile *Printre streini*, culese de N. Pavel din Arpașul de Jos, comitatul Făgărașului:

Frunzuliță lemn uscat,
Rău sunt Doamne supărat,
Căci sunt tare înstrăinat,
Și din țară-mi depărtat,
Și trăiesc tot amărât,
Depărtat de ce-am iubit.
De munții cei plini cu fagi,
De părinții mei cei dragi,
De codru cu fagi mărunți,
Și de frații cei iubiți,

De câmpul cel plin cu flori,
Și de dragile-mi surori.
De codrul plin de aluni
Și de prietenii cei buni.
Frunzuliță de trei flori,
Părinți, frați și dulci surori.
Am plecat și v-am lăsat
Și de voi m-am depărtat
V-am lăsat cu dor acasă
Și cu inimioara arsă... ~ 14

Alteori, locul dorului este luat în aceste modeste creații de durerea de a fi străin, cum se desprinde din versificarea unor fapte

cotidiene ca în mijlocul fabricii (culeasă de Ioan Seblea din Vlădeni și Ioan Bărbat din Sighișoara):

Frunzuliță de scumpie
Arz-o focul sărăcie,
Alții vin la shop curați
În haine bune îmbrăcați.
Iar eu negru și murdar,
Afumat ca un zlătar,
Și le sufer tote zău.

Tot gândind la satul meu,
Unde am părinți și frați,
Și prieteni adevărați,
Dar aici pot spune zău,
Parcă nu-s la locul meu,
Căci sunt zău pe loc strein,
Vecinic cu durerea în sân... ~ 15

Acasă, în țară, Ioan Rusu Șirianu, alături de alți publiciști și fruntași politici naționali, în paginile *~Tribunei~* din Arad, mai ales, milita fervent pentru a se aduce soluții echitabile și a se lecuia răul care îl constituiau emigrările și față de care, constata el, cei de la guvern nu-și bat capul să le împiedice în mod real, decât sporind greutățile birocratice.

Numărul emigranților pe întreaga Ungarie ajunsese la circa 300, 000 pe an, ceea ce era firește, extrem de mult. Dar, în ciuda evidențelor, arăta Ioan Rusu Șirianu în excelentul său articol *Emigrările*¹⁶: *~Scriitori pripășiți pe la curțile domnilor mari din Țara Ungurească o să spună în cărți groase și bine plătite, că dualismul austro-ungar e cel mai bun regim. Dar adevărul este, conchidea el, acela că nimeni nu și-a bătut capul să ușureze soarta oamenilor mai săraci, ci sarcinile au crescut din an în an, slujbașii și-au făcut de cap tot mai mult, dreptatea s'a ascuns să nu dea față cu ea omul sărac, năpăstuit, așa că numărul deznădăjduiților a crescut pe fiecare an.~* De la 1907 au părăsit Ungaria 1, 500. 000 de oameni. ~ 17

Zugrăvind această situație dezolantă în producțiile folclorice pe care le-am cercetat, emigrantul ajunge să clameze deschis că el se simte gonit din țara sa. Parte din responsabilitate pentru vina înstrăinării revine - susține el - și Societății de transport transoceanic condusă de bancherul Misler ai cărui agenți recrutau ilegal mână de lucru ieftină pentru Statele Unite și din Transilvania,

¹⁵ *Ibidem*, Nr. 18 din 2 Mai 1908, p. 6.

¹⁶ *Tribuna*, Arad, XI, Nr. 218 din 4/17 Oct., 1907, p. 1-2.

¹⁷ Asupra situației economice, social-politice a emigrantului din Transilvania în Statele Unite vezi: A. Egyed, *Emigration of Transylvanian peasant at the begining of 20th Century*, în *Nouvelles Etudes d'Histoire*, V, București, 1975, p. 251-258.

¹² *Românul*, Cleveland, Ohio, III, Nr. 7 din 15 Febr. 1908, p. 6.

¹³ *Ibidem*, Nr. 7 loc. cit.

¹⁴ *Ibidem*, Nr. 10 din 6 Mart. 1908, p. 4

fapt ce se reflectă în versurile Foaie verde lemn uscat (culese de Ioan Bobeș, Bozeman, statul Montana):

~ Foaie verde lemn uscat
Cântă cucul din Bănat
Fire-ai Misler blăstămat.
Mulți voinici ai înșelat.

Frunză verde de bujor,
Cântă lumea pe vapor,
Ca un val lin și ușor,
Plin de jale și de dor.

Iar Misler se chefuiește
Bani mulți îngrămădește
Din sărac să pricopsește,
Dumnezeu îl miluiește.

Milui-l-ar D-zeu,
Unde-o fi locul mai rău,
Tocmai după gândul meu
Ca să-l pot vedea și eu.

Să-l vedem cu cufărașul,
Părăsind și el orașul,
Să meargă un an și-o lună
Să vie în țară streină.

Frunzuliță foi de ulm,
Și să n'aibă bani de drum,
Numai banii de vapor,
Ca oricare călător.

Ca oricare dintre noi
Cari fugim azi de nevoi,
Lăsând țara Ungurească,
Arz-o focul și-o pārlească.

Arz-o focul sărăcie,
Și duce-s'ar pe pustie,
Și pe cei ce ne gonesc,
Și prea mult ne asupresc. ~ 18

Paralel cu cele pe care le-am înfățișat în paginile anterioare, emigranții mărturiseau adesea că ~depărtarea nu a micșorat simțămintele ~ lor naționale.¹⁹

Situația este confirmată și de faptul că, într-o serie de producții cu caracter folcloric, unii dintre emigranți își exprimă destul de concludent dorul de ~țară românească, referindu-se aluziv chiar și la unirea Transilvaniei cu România. Cităm în acest sens ca semnificativă poezia *Un dor scump*, a lui Justin Popovici Dobrogeanul, publicată în *Românul* din Cleveland în 1908:

~ O, Ardeal țară frumoasă
Și tu mamă Românie,
Vorbe falnice mărețe
Cuvinte care-mi plac mie.

Românie mamă dulce,
Când plecai din sânul tău,
Să mă aducă iar la tine,
Eu rugai pe D-zeu.

Să pronunț cu-a mele buze,

Însă până la venire,

¹⁸ *Românul*, Cleveland, Ohio, III, Nr. 21 din 23 Mai 1908, p. 6.

¹⁹ *Lupta*, Budapesta, I, Nr. 163 din 26 Iul./8 Aug. 1907, p. 4-5.

Să rostesc numele sfânt,
Românie! mamă dulce,
Unde-am fost și unde sunt?

Te salut din depărtare
Și doresc ca teritoriu-ți,
Să se'ntindă tot mai mare.

Asta-i dorul mamă scumpă,
Asta-i dorul meu fierbinte,
A fiului tău ce acuma,
E în Statele Unite. ~ 20

Dar, ca un paradox al istoriei, se cere subliniat că acest grup masiv de emigranți români, al căror număr se ridică până în anul 1918 la aproape 180, 000 și a căror emigrare a fost catalogată de-alungul multor ani drept un fenomen socio-politic profund negativ atât din partea guvernului ungar, cât și din partea Partidului Național Român, a jucat, cu toate că a fost considerat un grup marginal, un rol extrem de important, nu numai în atragerea simpatiei opiniei publice americane, ci și a cercurilor guvernamentale și diplomatice ale Statelor Unite față de aspirațiile de unitate națională a românilor.

De asemenea, acești emigranți, care au știut să cultive spiritul patriotic, chiar într-o țară străină fiind, au făcut tot ce le-a stat în putere să organizeze și o legiune militară românească gata de a fi transportată pe frontul francez în 1917 - 1918, contribuind în același timp și cu o sumă apreciabilă la efortul de război al Statelor Unite. Mai mult, ei au dat și un contingent de 11, 000 de morți pe câmpul de luptă din Franța, ca militari înrolați, mulți voluntar, în rândul trupelor americane.

Tot atunci, ei au influențat, prin intermediul căpitanului Vasile Stoica, publicarea de către guvernul american a *Notei* din 5 Noiembrie 1918 prin care se acceptau aspirațiile legitime de unitate ale României.²¹ Menționăm că *Nota* respectivă a jucat în epocă un rol psihologic de o deosebită însemnătate pentru împlinirea idealurilor de unitate națională a românilor.

În încheiere apreciem că analiza producțiilor folclorice ale emigranților români în Statele Unite la începutul secolului XX pun în evidență tema *dorului de țară* ca pe o dominantă ce le copleșea ființa, constituind totodată și izvorul inspirațiilor lor.

²⁰ *Românul*, Cleveland, Ohio, III, Nr. 33 din 15 Aug. 1908, p. 6.

²¹ Boris Rangheț, *Relațiile româno-americane în perioada primului război mondial 1916-1920*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975, p. 146 - 148.

Dorul de țară se instituie, credem, și ca o dovadă incontestabilă a dragostei românului pentru glia străbună ce reprezintă spațiul său original de dintotdeauna și unul din argumentele supreme pe cât de simple pe atât de puternice ale CONTINUITĂȚII sale istorice pe meleagurile Transilvaniei. Românul ardelean, ca și românul din perimetrul extracarpatic este funciarmente de nedespărțit de vatra sa milenară. El se simte legat de aceasta, prin generații, cu mii și mii de fire nevăzute chiar și în situația în care prin accidentul emigrării nedorite a fost rupt de ea în mod brutal.

În noaptea sfântă

În noaptea sfântă de Crăciun,
Pe drumul nins de lună,
Trei magi călări, cu suflet bun,
Aleargă împreună.

Nu simți fiorul de atunci
Și'n noaptea asta, frate?
Iisus te-așteaptă să-i arunci
Povara de păcate

De unde vin? Cum se numesc?
Ce doruri îi frământă?
Spre-o iesle ei călătoresc
Și cerurile cântă.

El stă în ieslea Lui și azi
Iertare dând și viață.
Încearcă în genunchi să-I cazi
Cu inima-ți de gheață

Și cântă'n inimile lor
Aprinsă, bucuria,
- Azi S'a născut un Salvator,
Azi S'a născut Mesia!

Mărturisește-I fapta rea
Și-a patimii revoltă -
Și-o albă, minunată stea
Va răsări pe boltă!

Vedea-vei îngeri și lumini
Pe umerii tăi șubrezi,
Când vei veni să I te'nchini
Cu ochi smeriți și umezi...

SERGIU GROSSU

Prof. DUMITRU DOROBĂȚ
Universitatea "Al. I. Cuza "
IASI
Romania

Bardul american Walt Whitman și poezia română modernă.

De la prima ediție a *Firelor de iarbă* (*Leaves of Grass*, 1855), personalitatea poetică a lui Walt Whitman s'a impus vertiginos, exercitând totodată o influență coplesitoare asupra poeziei anglo - americane, europene, hispanice, israeliene, japoneze, indiene, etc. și aceea a Europei. Prestigiul și gloria au aureolat existența poetului, care accepta fără falsă modestie să fie considerat de discipoli drept creatorul unei *noi religii* de eliberare politică și chiar erotică, iar poemele sale ca adevărate *texte sacre*. După moarte, reputația lui a continuat să crească și mai mult. Nici poezia secolului al XX-lea nu este străină de reverberațiile revoluției whitmaniene. Inovator al poeziei secolului al XIX-lea, Whitman a rămas și rămâne o prezență inedită și misterioasă cu atât mai mult cu cât din încercările de a se identifica influențele whitmaniene asupra unor poeți nu au rezultat decât doar aglomerări de date ale atitudinii respectivilor poeți față de marele american.

"I give you fair warning before you attempt me further,
I am not what you supposed but far different,
Who is he that would become my follower?
The way is suspicious, the result uncertain, perhaps destructive."
(*Who ever you Are Holding me Now in Hand*).

Deși funciarmente poet american, mult mai frapant decât E. A. Poe, Walt Whitman a fost adoptat și apărut de europeni, care aveau sentimentul că e un poet prea mare și adevărat pentru a aparține pragmaticii Americi. Acest lucru a fost remarcat și de oamenii de litere americani contemporani cu Whitman, care au observat că *Firele de iarbă* sunt mai populare în Europa decât în America. Whitman, la rândul său, în discuțiile cu biograful său Horace Traubel (1858 - 1919), vorbea emoționat de receptarea lui

favorabilă în Marea Britanie. În pofida asociației între dimensiunile ecoului celor doi poeți în S. U. A. în comparație cu Europa, în exegeze semnate de Clarence Gohdes, Colman McCarthy și Karl Shapiro, numărul criticilor și al poezilor americani care l-au omagiat pe Walt Whitman este net copleșitor și ar fi de ajuns să cităm doar pe William Trent, Carl Sandburg, Vernon L. Parrington, Robert Frost, Stephen Vincent Benét, Archibald MacLeish, Langston Hughes, William Carlos Williams, Robert Lowell, Allen Ginsberg, pe lângă alții pe care-i vom aminti pe parcurs.

Dacă pentru Europa aportul lui E. A. Poe a însemnat, prin Baudelaire, elucidarea și definirea valențelor *artei autentice*, Whitman însemna *mesaj, simbol, mit* - sensuri care rezultau din întreaga sa activitate și creație de autentic umanist, de adevărat profet al frăției omenеști, trăsături cu infinit mai mare priză la marele public. În pofida identificării unor anticipatori ai versului liber, în Europa, Whitman e cel care a sfărâmat granițele dintre proză și vers, el e spiritul care a impus noi teme și un idiom ce a răsturnat toate canoanele. Versificația lui a uimit de la început cititorii. În acest sens, câștigurile decadenților care au folosit versul liber în opera lor sunt și câștigurile lui Whitman. Cea mai apropiată paralelă pentru *Firele de iarbă* poate fi găsită în poezia Bibliei lui James I, mai ales în psalmi, undestructura prozodiei se bazează pe repetiția unor cuvinte, expresii, sintagme cu același sens, turnate în structuri sintactice identice, adică pe paralelism, căruia i se adaugă alte caracteristici: absența rimei finale, plasarea neașteptată a unui accent puternic, accentuarea gramaticală, forma orală expansivă, asimetrică, versurile cu lungimi diferite, amestecul de registre ale limbii, într'un cuvânt majoritatea caracteristicilor a ceea ce astăzi numim vers liber. Dar dacă forma poetică folosită de Whitman nu este convențională, ea e departe de a se desfășura fără nici o lege. Cadența și ritmurile sunt mai atent respectate iar poetul nu renunță complet la rimă.

Reputația lui s'a bucurat de o autentică recunoaștere, forța-i și măiestria-i fiind unanim admirate de Stephen Crane, D. H. Lawrence, Dylan Thomas, Yeats și Gerald Hopkins. Ultimul nu numai că-l prețuia, dar încerca chiar anumite temeri din cauza unor similitutini dintre poezia lor, pe care avea rețineri să le admită. Ezra Pound după ce inițial considerase opera poetului *Firelor de iarbă* doar un document uman întrucât nu poți numi artist pe cineva care nu e în stare de o anumită reticență sau rețineră, până ce nu

dovedește, într'o anumită măsură, că e stăpân pe forțele ce se abat asupra lui, se pronunță după un timp pentru un pact cu el:

Fac un pact cu tine, Walt Whitman
Te-am detestat prea mult timp.
Vin la tine ca un băiat căruia i-a venit mintea la cap
Care-a avut un tată îndărătnic;
Acum sunt însă suficient de mare să-mi fac proprii mei prieteni.
Tu ești cel ce-ai defrișat pădurea,
Acum e vremea ca lemnul să-l sculptăm.
Avem aceeași rădăcină, aceeași sevă ne curge'n vine,
Schimb să facem între noi.

(Ezra Pound, *A Pact, Personae*, New York, 1926)

În același timp însă, Whitman este atacat și supus unei competiții în privința prestigiului european cu expatriații H. James și T. S. Eliot. La rândul lor însă, Hart Crane și William Carlos Williams au văzut în poezia lui Whitman o alternativă salutară în poezia americană, opusă pesimismului profund al lui Eliot și preferinței acestuia pentru iamb. Carl Sandburg și, mai târziu, Allen Ginsberg, generația Beats precum și John Berryman, care folosește ca sursă de inspirație *Cântece despre mine* (*Song of Myself*), au scris în tradiția whitmaniană.

Prozodia lui a fost amănunțit analizată de Pasquale Jannaccone în Italia și de Bazalgette și Catel în Franța; uneori însă, ascendența religioasă domină pe cea estetică în critica despre Whitman.

Deși istoricul receptării mondiale a lui Whitman este foarte amplu pentru a putea fi cuprins în aceste pagini, încercăm o schiță pentru a surprinde prin comparație specificitatea receptării românești, mult mai diversă și mai subtilă decât în cazul lui Poe. Aceasta pentru că istoria receptării lui Whitman trebuie să aibă în vedere complementaritatea gândirii americane și europene, întrucât, deși Whitman e cel mai american dintre poeți, rădăcinile lui sunt în America dar și în Europa. Mai mult, speranțele Europei au fost confirmate tocmai de acest poet pe care l-a adoptat. Walt Whitman a fost receptat atât de mase cât și de savanți și poeți, aceștia din urmă văzând de altfel în el un geniu prea subtil și înșelător pentru a fi surprins în profunzime de cititorul obișnuit. Walt Whitman este și un clasic dar și un succes de librărie ale cărui cărți erau vândute în ediții ieftine la cluburile muncitorești.

Whitman a fost adoptat de majoritatea curentelor moderniste și postmoderniste, de la simbolism la avangardism, de la imagism la imagismul profund, de la obiectivism la noul formalism. Versul liber whitmanian a fost cultivat de Arthur Rimbaud, André Breton, Paul Eluard, Michel Déguay, Aimé Césaire (în Franța), Kuo Mo Jo și Yip Wai-lim (în China), Alexandru Block, Evgheni Evtuşenko (în Rusia), Pablo Neruda (în Chile), Gael Turnbull, Charles Tomlison (Anglia).

Receptarea favorabilă a lui Walt Whitman în Anglia, cel puțin în secolul al XIX-lea, dezavantajează Statele Unite, unde a fost acceptat după succesul britanic și unde reputația i-a fost consolidată de personalități dintre cele mai diverse - W. M. Rossetti (1829 - 1919), cu ediția Whitman din 1868; Algernon Charles Swinburne (1837 - 1909); Anne Gilchrist (1828 - 1885) care a corespondat cu Whitman și a cărei fiică Grace a încercat să câștige afecțiunea poetului, făcându-i o vizită în 1876 despre care, mai apoi, a scris (*Chats with Walt Whitman* în *Eclectic Magazine*, April 1898); Edward Carpenter (1844 - 1929), poet profund atașat bardului american în poemul fluviu *Către Democrație (Toward Democracy)*, 1883 - 1909; John Algernon Symonds (1840 - 1893) care a scris despre poetul *Firelor de iarbă*; Robert Williams Buchanan; Ernest Rhys (1859 - 1946) care a jucat un rol important în publicarea a mai multor volume în Anglia și care l-a și vizitat pe poet (*Everyman Remembers*, New York, Cosmopolitan, 1931) și alții - fiind, în același timp, poetul ale cărui cărți se vindeau cu un penny și care-și făcea astfel discipoli printre fabienii socialistului Robert Peel Glanville Blatchford (1851 - 1943) și printre asociațiile muncitorilor din centrele industriale.

În Germania, poetul revoluționar Ferdinand Freiligrath (1810 - 1878) l-a descoperit pe Walt Whitman în 1868 și a scris imediat un articol într-un periodic, una din primele aprecieri critice din Europa, în care își exprima adeziunea la interesul viu al lui Whitman pentru istoria prezentă. La puțin timp îl traduce pe Whitman dintr-o ediție a lui Rossetti. În 1899, apare culegerea amplă tradusă de T. W. Rolleston (1857 - 1920) și Karl Knortz (1848 - 1918). Răspândirea lui Whitman e preluată apoi de Johannes Schlaf (1862 - 1941), 1907, 1919, care tipărește cea dintâi ediție populară (84 poeme), polarizând în jurul lui pe toți admiratorii poetului american. În anii războiului, Schlaf face cunoscută opera lui Whitman prin traduceri publicate în revista cu

tendințe umanitariste *Die Aktion*. În 1915, Gustav Landauer (1870 - 1919) publică, în *Die Weissen Blätter*, W. Whitman, *Război: zece poeme*. În 1922, Hans Reisiger (1884 - 1968) traduce din Whitman iar Th. Mann exprimă până la grațitudine aprecieri pozitive pentru calitatea traducerii. Mai înainte (1880), presa socialistă îl adoptă drept *profet al democrației universale* și continuă să-l situeze pe Whitman printre favoriții ei. Prin cele șazeci de poeme publicate în *Sozialistischen Monatshefte*, Whitman pătrunde în sfera gândirii politice germane de stânga.¹ Amploarea receptării germane, care conduce la realizarea în final a unui Whitman tipic german, este dată și de impresionantul număr de traducători pe care nu i-am menționat încă; Adolf Strodtmann (1829 - 1879), Ernst Otto Hopp, Karl Federn (1868 - 1943), Wilhelm Schölermann (1865 - 1923), Franz Blei (1871 - 1942), Max Hayek (1882 - 1919?). Numeroasele traduceri, din diferite epoci au alimentat ideologia de stânga (Clara Zetkin, Friedrich Adler, literatura din fosta R. D. Germania - Johannes R. Becher, Kuba-Kurt Barthel, Achim Roscher, Volker Braun, Karl Mickel, Paul Wiens, Peter Gosse ș. a., desigur sub imperiul acceptării sovietice și a revoluționarilor din întreaga lume (scriitorul turc Hazim Hikmet, Pablo Neruda ș. a.), naționalistul de dreapta (Wilhelm Schölermann, Willy Schlueter, Heinrich Lersch, Karl Bröger ș. a.), anarhismul, diversele curente literare: naturalismul (Johannes Schlaf - 1862 - 1941; Arno Holz - 1863 - 1920), pre-expresionismul, (Hermann Bohr - 1863 - 1934), expresionismul, cea mai interesantă, productivă și inovativă perioadă din literatura germană modernă (Ludwig Rubiner, Karl Otten, Armin T. Wegner, Franz Werfel, Ivan și Claire Goll, Anton Schnack, Friedrich Sieburg, Hans Schibelhuth, Heinar Schilling, Walther Rheiner, Georg Kulka).

S'au semnalat, de asemenea, direcții de receptare parodică și ironică (Kurt Tucholsky) și tendințe de a-l folosi în controversele referitoare la revoluția de eliberare sexuală (Eduard Bertz, Wandervogel Herbert Grünhagen).

Critica franceză, inițial ezitantă, a fost depășită imediat ce simboțiștii Jules Laforgue, Francis Viellé-Griffin, Stéphane

¹ Dan Grigorescu, *W. Whitman și literatura europeană*, în *Studii de literatură comparată*, București, Editura Academiei, 1968. *Raporturile lui Whitman cu Emerson și cu poezia secolului al XX-lea* (J. S. Eliot, Hopkins Crane, Pound, Lawrence, Jarrel) sunt dezvoltate de Geta Dumitriu în *Literatura americană - secolul al XIX-lea*, vol. I, București, T. U. B., 1985, p. 160-165; 183-189.

Mallarmé și alții au început să ofere traduceri de calitate, care-l relevau pe Whitman ca pe un experimentator și inovator al formei.
(Va continua)

Ingăduință

Când vine vremea să mă duc,
Primește-mă la Tine.
Fă-mi Doamne loc în tinda Ta,
Să te slăvesc mai bine.

La dreapta Ta eu nu râvnesc,
M'am îndoit de Ființa Ta.
Chircit în pragul Tău ceresc,
Voiu aștepta osânda.

Imbold

❶! generație de lut
Nu te întoarce la trecut,
Menține focul în tine
Și din prezent tu fă-ți un scut.

În drumul tău către Ceresc
Mereu tu stai la pândă,
Îmbie tineri la ospăț
Focul să nu se stingă

Vetuța Pop

GEORGETA POP

Poezia mistică a lui Sergiu Grossu*

Reîntors în țară de la Paris, pentru a fi prezent la lansarea a două volume de poezii și a unei casete cu versuri, poetul Sergiu Grossu s'a întâlnit la Librăria Sadoveanu cu o parte a cititorilor săi. *Inscripții pe un vas, de lut*, volum de versuri, și *Univers simfonic*, volum ce adună poeme orale create într'un lagăr din Balta Brăilei, au fost lansate împreună cu o casetă *Electrecord* ce conține poemele din *Univers simfonic* în lectura autorului. Lucrările au apărut la Editura *Roza Vânturilor*. Sunt versuri scrise în anii grei petrecuți în închisorile comuniste sau versuri inspirate de trăirea mistică pe care sufletul poetului a cunoscut-o în timpul suferinței. De aceea, dincolo de valoarea literară, poezia lui Sergiu Grosu conține harul omului ce a suferit și a fost capabil să distileze durerea în inspirație. Alături de Vasile Voiculescu, Nichifor Crainic și Radu Gyr, Sergiu Grossu face parte din grupul poezilor de inspirație profund creștină, a căror poezie de o fervoare mistică fără egal a fost sprijin moral pentru martirii închisorilor comuniste și a îmbogățit literatura română. Cele două volume de versuri se adaugă unei lungi serii de cărți prin care poetul - tânără speranță a curentului gândirist în 1944, apoi deținut politic pentru activitate religioasă interzisă și subversiune anticomunistă, din 1969 refugiat politic în Occident - face cunoscute lumii *libere* suferințele Estului, pornind o adevărată cruciadă împotriva opresiunii spirituale din țările comuniste. (În urmă cu trei ani, la sediul AFDP a fost lansat volumul *Calvarul României creștine*.)

Alături de autor, la lansare au fost prezenți și au vorbit Dl. Constantin Ticu Dumitrescu - președintele AFDP, foști deținuți politici, colegi de suferință și de har, precum poetul Pan Vizirescu - scriitor din cercul revistei *Gândirea*. Desigur, l-am ascultat vorbind pe Dl. Dan Zamfirescu, directorul Editurii *Roza*

* Articolul a apărut în *Cotidianul*, 22 Mai 1995, p. 5

Vânturilor, al cărui discurs ne-a amintit de perioada ante-1989. În același sens, chiar alegerea editurii sale ne-a mirat și am pus-o pe seama inocenței poetului. Dar volumele au apărut în condiții grafice de excepție, și acesta este un lucru bun.

O creangă*

 creangă, un braț de cais
mă cheamă în lumea de vis,
mă cheamă sub verdele dom,
o creangă, o mână de pom.

O creangă de măr înflorit
mă cheamă, mă cheamă la schit,
m-așteaptă'n altarul cu flori
O creangă, un braț de ninsori.

O creangă cu proaspăt parfum
mă cheamă, mă strigă din drum,
mă'ndeamnă spre piscuri să sui
o creangă de tână gutui.

O creangă'nverzită de nuc
mă cheamă să vin și s'apuc
gondola de frunze și plus,
o creangă, un braț jucăuș.

O creangă, o harfă de prun
mă cheamă s-o'ndoi și s'adun
în cântec și'n vers și'n scântei
zăpezile florilor ei.

O creangă de vișin pribeag
mă cheamă sub fragedu-i steag,
m'așteaptă să-i bea din pahar
lumina primită în dar.

O creangă, o mână de vis
mă cheamă spre cerul deschis,
mă strigă să drumui spre cer
o creangă de zarzăr stingher...

Sergiu Grossu

* Din volumul *Inscripții pe un vas de lut*, Editura Roza Vânturilor, București, 1994, p. 84-85.

Fără Dumnezeu omul rămâne un biet animal rațional și vorbitor, care vine de nicăieri și merge spre nicăieri. Și el rămâne așa chiar dacă e laureat al premiului Nobel sau măturător. Când, unde și în ce scop a apărut el în calitatea asta de om? Dacă se întreabă singur, și nu e un zeu în colțul casei care să-i reveleze data începutului, înseamnă că omul rămâne un biet animal rațional care vine de nicăieri și merge spre nicăieri.

Petre Țuțea, 321 vorbe memorabile

ORA TRISTEȚII

Fratelui drag, Grigore Bugarin

 trist poetul în această seară!...

 Oate corăbiile speranțelor i-s'au înecat
în sufletu-i întunecat;
- și - afară - i Primăvară -
o Primăvară dulce, cu soare,
iar el, bolește și moare,
moare
ca o floare
ruptă din glastră...
La fereastră,
s'a oprit o rândunică
mică,
bătându-i cu ciocul în geam...

- Du-te, lasă - mă'n pace, micuț;
nu te pot lua cu mine, drăguț -

îi șoptește muribundul poet,
scuipându-și în batistă plămânii din piept
după atâția ani de teroare
și de închisoare.

- **I**ată - mă, continuă el: mor -
mor, dar mi-e dor
de încă un păhărel de vin și o țigară
ca pe vremile de odinioară
când la restaurantul «Spielur» din Timișoara
beam,
fuman,
cântam
și mă pupam
cu badea
Romul Ladea...

- **S**unt trist,
sunt nespus de trist,
simțindu-mă răstignit ca un Christ
pe crucea unui nedrept destin,
astăzi și mâne și'n vecii - vecilor: Amin;
căci, după ce ne năpustiră, pa vremuri, Avarii,
ne-au năpustit țara, acum, Muscalii...

- **N**u mai am pe nimeni aproape,
nu mai am nimic
și'n țara noastră, odată Mare,
mă simt acum, nespus de mic;
dar, când suna-va iarăși ceasul,
îmi voi struni din nou glasul
și te voi cânta, de dincolo de mormânt, în veșnicie,
dulce, mândra mea Românie.

Nicolae Novac

Te uită mai întâi în sus

Când în vorbe torni venin
Celui care crede'n tine,
Și-l rănești și rău-l doare;
El, ce crede'n cele sfinte
Nici o vorbă nu ți-a spus,
Înainte de-a vorbi,

Uită-te întâi în sus...!

Când în buzunar străin,
Îți strecuri viclean privirea,
Cel din preajmă OM te știe
Și nu-și face gânduri negre,
El spre alte zări e dus...
Înainte de-a privi,

Uită-te întâi în sus...!

Când pe drumurile vieții
Te'ntâlnești cu suferința
Să nu treci nepăsător...
Dacă poveri nu ți-a pus,
Înainte de a trece,

Uită-te întâi în sus...!

Constantin Clisu

ENGLISH SECTION

NICOLAE NOUAC

A great European thinker Nicolae Balcescu*

DREAMS and REALITY

In these days when the problem of a united Europe has passed the discussion stage and entered into a phase of historic imperative, in these days when for the first time in their long histories France and Germany have forgotten past differences and have united in a common bond, the personality of Nicolae Balcescu emerges more and more clearly and in all its magnificence. For Balcescu was not only a dedicated Romanian patriot, he was much more. He was, and will always remain, a great European thinker. Fighting with every ounce of his being for his own country rights, perceiving clearly the danger that threatened not only his small nation but all of Europe, Nicolae Balcescu becomes a pioneer in the idea of uniting the peoples of southeastern Europe.

Russian expansionist ambitions toward the West, together with the attendant Pan-Slavic implications, is not a new threat to the old continent. It existed in the era of the czars. It exists today under the Communist regime as nothing less than a continuation of that czarist plan of an earlier time. But then, the idea of organizing a bloc of states to stand up to this threat is as old as the threat itself. The European Common Market and the French-German pact, both of which came into being only in recent years, are but a natural reaction by western Europe to the expansionist dreams of the Russian colossus.

* Reproduced from "Calendarul ziarului AMERICA," 1968, p. 53-57.

At first an integral part of the strictly local drama then being performed on the stage of his own Romania (a nation at times exploited and tyrannized by the Russians, at other times by the Turks), Balcescu's political thought gradually expanded into European proportions and today at least shows signs of becoming a reality.

Born at Bucharest on June 29, 1819, he entered active military service upon completing his education. But the restlessness of the born-revolutionary guided him into public and political life, which activities brought him arrest and imprisonment in 1840 for taking part in a plot headed by I. Campineanu to overthrow Alexandru Ghica, sovereign of the principality of Muntenia (Wallachia). This plot was the forerunner of a popular movement clamoring for democratic reforms and a united Romania.

When in 1842 Alexandru Ghica lost control of Muntenia, Balcescu was given his freedom; shortly thereafter he, together with Ion Ghica and other Romanian intellectuals, formed the secret revolutionary society *Frăția* (Brotherhood). It was this organization that ideologically paved the way for the revolution of 1848.

In the summer of 1848 Balcescu went to Paris. There he met Lamartine, with whose revolutionary ideas he was quite familiar. After spending some time travelling through Italy, he returned to Paris and took part in February, 1848, as a spectator of the French Revolution. He was back at Bucharest in April, bringing with him Lamartine's greetings to the revolutionaries at home.

From that time on Balcescu played an active role in preparations for an insurrection against the Russian domination of Muntenia, a domination which had as its primary weapon the so-called "Regulamentul Organic." Through this "Law" (Regulamentul Organic), czarist Russia gained direct involvement in the internal affairs of Muntenia, wholly in keeping with its Pan-Slavic program of eventual domination of all southeast Europe.

II

ROMANIA'S REVOLUTION OF 1848

The revolution of 1848, broke out on June eleventh. At *Dealul Mitropoliei* the revolutionaries symbolically burned the Regulamentul Organic, thus showing to the world their contempt for the Russian imperialist encroachment. In the new government

Nicolae Balcescu was appointed Minister of External Affairs, which appointment he politely refused, and out of extreme modesty asked instead for a simple secretary ship.

Through the direct intervention of the Russian armies, the revolution was suppressed on September 13, 1848, and Bălcescu, along with the greater part of the new government, fled the country through the Banat region to Belgrade, Yugoslavia. Bucharest was to become the first European city to be divided into two sectors (Russian and Turkish) of political, economic and military influence. We mention this division in order to show that the partition of Vienna and Berlin after World War II between Russia and the powers of the West is nothing more than an old czarist scheme of political domination borrowed by the Communists for their own purposes. For they (the Russian Communists) are not at all original in anything they do. They merely adopt the older czarist methods, giving them a Communistic color in order to make them their own.

In exile at Belgrade, Bălcescu conceived a powerful democratic alliance of southeastern Europe, which would include Romania, Serbia, Croatia, Bulgaria, Hungary, Poland and Czechoslovakia. How great was his intuition and how practical was the idea of an alliance are clear only today, more than a hundred years after his death, when these same countries find themselves under the Soviet yoke.

However, the plan met with a cold reception. Balcescu could not convince the Serbs of the Russian threat. His friend, A. G. Golescu, summed up the rejection with these words: Some day the Serbs and the Bulgarians will regret their kowtowing before the Russians, just as we do now.

How prophetic appear Bălcescu's warnings today when Romania, as well as Bulgaria and Yugoslavia find themselves under the Communist heel and at the mercy of Soviet Russia! It is with justifiable pride that we point to Nicolae Bălcescu and boast that the first man to see clearly and to warn the rest of the world of the Russian expansionist threat was a Romanian.

It is well to note that the methods by which the Communist troops suppressed the Hungarian rebellion in 1956 are the very same as those used by the czarist armies to overthrow the Romanian revolution in 1848. Only by drawing such a parallel can we fully appreciate the danger that threatened the world for more than a

hundred years, the danger that was seen so clearly by the repudiated Romanian patriot Bălcescu.

III THE DANUBIAN UNITED STATES

Disillusioned by the Serbian rejection of his proposal, Balcescu left Belgrade for Trieste, and the Constantinopol (Istanbul), where together with Ion Ghica he tried to talk the Turks into protesting and intervening in the Russian occupation of Muntenia, but without results. Next he met with Hungarian revolutionary Kossuth at Debrecen, Hungary, to discuss the urgency of creating a federated Romanian-Hungarian state. This plan also came to nothing with the suppression of the Hungarian revolution of 1849.

Bălcescu then fled Hungary into the Carpathians; there the Transylvanian revolutionary Avram Iancu gave him refuge. Together they discussed at great length the feasibility of Incus crossing the Carpathians with his highly organized mountain guerrillas and throwing them against the czarist military might to end once and for all the occupation of the Romanian principalities. The idea never materialized.

A year later in 1850, Balcescu arrived in London to deliver to Prime Minister Palmerston a memorandum from the Romanian revolutionaries. The document included a plea to the British Government to intervene on behalf of their principalities. From there he went to Paris and together with other refugees, began publication of the review *România Viitoare* (The Future Romania), in which were to appear a number of his historical writings. Also at that time he published in French a heavily documented study entitled *Economic Questions of the Danubian Principalities*.

The publication *România Viitoare* occupied itself in large part with Bălcescu's ideas of a Europe united to block Russian expansionism. The following extract presents the beliefs and plans of the precursor to a revitalized Europe: Now that everyone sees a new invasion by the barbarians from the North threatening, now that (in the face of this peril and seeing they have but two choices, either to be all free or all under Russian control) the peoples of Europe join hands to begin this crusade for liberty and civilization

against barbarism, each nation will have once more reestablished its own complete autonomy and the holy alliance will have been activated.

In 1850 this was but a dream. Europe could not yet understand the ideas predicted by the Romanian political thinker. Today, however, when the truth of those words has once more become very apparent, Europe has taken the road that Nicolae Bălcescu had indicated more than a century before. In the face of the danger that threatens every last one of them, the nations of Europe have begun though make serious attempts at joining hands for a better understanding of each other. What seemed a utopia in 1850 is now a reality and a necessity. They all realize that only a united and powerful Europe can face up to Russian Communist expansionism. The Common Market is certainly the healthiest change in political, economic and spiritual thinking that the old continent has yet experienced.

Because of its geographic position Romania, down through history, has suffered more than any other European nation at the hands of its neighbor to the East. Little Romania could not in the past -- nor will it be able in the future -- to tackle alone the Pan-Slavic encroachment. It is no wonder then that the idea of a federated Europe (or Danubian United States, as Bălcescu liked to call them) was first born in the mind of a Romanian.

In 1851, through the inter mediation of another great European political thinker, the Italian Mazzini, Bălcescu presented to the Hungarian immigrants at Paris a memorandum in which he expounded his plans for this confederation of southeast Europe.

Destiny chose the final resting place of Nicolae Bălcescu far from his native land and in the heart of a Europe for which he worked to the last breath to see united and strong. He died in exile on November 29, 1852, and was buried in a pauper's grave at Palermo, Sicily.

For Europe, Bălcescu's prophetic words are more timely now than ever before. Either these nations unite to regain and preserve their own individual sovereignties or they will be swallowed and forever lose their identities at the complex of the Soviet colossus. No other choice is possible. No compromise is possible. And recent European events at last vindicate the Romanian logician who more than a century ago saw so clearly the

great need for a united Europe to meet the threat of Russian imperialism.

DOORS

Doors may be deceiving with their looks and size.
Doors are like people with locks and disguise.
You'll never know what you can find behind a door.
It may be a dream, a thought, or even more.
Yes, your heart has a door, it may be opened with a lush summers kiss.
Or the cry of your new born baby.
Your mind has a door too, this may be opened with a question.
Or just a new discovery of your backyard.
A door only takes one key to open and that key you'll all find.
So next time you come upon a door, stop and think, is there more

Ruxandra Radu - Rădulescu

C A R T I

Despre un bănațean și cartea lui *

Ne aflăm în fața unei contribuții cu totul excepționale privind istoria românilor ardeleni de la începuturile acestui veac. În susținerea celor anunțate aducem câteva elemente referențiale privitoare la autor și la opul său.

* Stelian Mândruț, *Mișcarea națională și activitatea parlamentară a deputaților Partidului Național Român din Transilvania între anii 1905 - 1910*, Universitatea din Oradea, Fundația culturală "Cele trei Crișuri", Oradea, 1995, 173 p.

Stelian Mândruț este unul dintre foarte puținii istorici români de astăzi care se mișcă cu dezinvoltură în spațiul istoriografic maghiar și german totodată; aceasta, pe lângă asimilarea generalelor coordonate ale istoriografiei române, în sensul deschiderii dintotdeauna spre istoriografia franceză și - mai nou - spre cea anglo-americană.

Autorul este un istoric de vocație dar și de profesie; de un profesionalism dus până la a face din cercetare sensul vieții D-Sale. Este absolvent al Facultății de Istorie a Universității Lórand Eötvös din Budapesta, cel mai autorizat și competent (sper să nu greșesc) recenzent și critic al istoriografiei maghiare în spațiul românesc.

În fața noastră se oferă chintesența muncii bibliotecarului de-o viață științifică de peste 20 de ani; Stelian Mândruț întotdeauna a fost în elementul său, cu adevărat acasă, între cărțile din acest unic tezaur care este *Biblioteca Universitară din Cluj*. Avem în persoana sa pe unul dintre cei mai competenți cunoscători ai fondurilor de carte istorică din România și pe autorul celei mai importante bibliografii istorice a Banatului său natal.

Cu o asemenea zestre potențială și adăugând în balanță însușirile omului Mândruț, ineputabil iscoditor și devotat slujitor al adevărului istoriei naționale, mai presus de orice, a rezultat și o carte nu tocmai obișnuită, de loc convențională sau comodă.

Este vorba despre o lucrare complex structurată, îndelung și minuțios elaborată, oferind, pentru începutul acestui secol, o imagine paralelă a diverselor segmente în care exista fenomenul românesc din Imperiu: viața politică națională și convulsiile ei în faza reînchegării activismului; viața economică precară a națiunii române, chiar în contextul economiei județelor cu populație preponderent românească, fapt ce lămurește îndeajuns ezitățile și sinuozitățile politicii; ponderea, cu alte cuvinte greutatea problemei românești în cadrul vieții parlamentare de la Pesta - dar și tendințele de implicare a Bucureștiului în orientarea politicii culturale a ardelenilor și bănățenilor.

O calitate a scrisului D-lui Stelian Mândruț este că nu ocolește chestiunile delicate ale trecutului și nici ale scrisului istoriografic. Vom afla o analiză pertinentă a crizei de leadership din cadrul Partidului Național Român, aflat în faza decapitării post-memorandiste, apoi conflictul de generații precum și de aspirații ale militanților. Cititorul interesat va afla aici și cea mai completă bibliografie a noului activism românesc precum și o

pertinentă analiză a compartimentelor de activitate (problema maghiarizării culturale și a legilor școlare; cooperarea naționaliștilor români cu ceilalți nemaghiari; structurări și restructurări în partid, între 1905 - 1910; conexiunile dintre transilvăneni și românii din Patria mamă, exercitate cu precădere prin activitățile Ligii culturale...)

Ca o remarcă deosebită, este abordarea deschisă, încercând să-i descâlcească încurcatele și pierdutele fire, a complexelor și prețioaselor legături cu cercurile federaliste de la Belvedere, din jurul prințului moștenitor Franz Ferdinand. Cu minuțiozitatea-i caracteristică și neobosita-i strădanie de a aduce la lumină prețioase fapte din trecutul național ce zac încă ferecate în sertare de arhivă, D-nul Mândruț reconstituie câteva admirabile pagini despre mirajul trecător al acestei *Gross Osterreich* exercitat asupra celei mai alese părți a elitei ardeleni.

Prin urmare, se deschide în fața noastră o carte frământată de problemele vremii dar și de îndoielile și neliniștile autorului. Acesta are nevoie să spună, să împărtășească păreri și idei altfel gândite decât erau obișnuiți cei în preajma cărora își ducea modestul trai cotidian, de truditor la bibliotecă și la institut. O carte deci și incomodă, pătrunsă de marile frământări ale unui sfârșit de Imperiu și a zămislirii unui început de lume, extrem de necesară astăzi, pentru redefinirea coordonatelor de identitate românești, la răscrucea Orientului cu Occidentul.

Conf. Univ. Dr. Miodrag Milin
Universitatea Banatului din Timișoara

Vetuța Pop, Poeme, Ediția a 3-a, Revizuită și Completată. Editura Cartea Aromână, 1995.

Cu sinceră și profundă mâhnire primim, la redacție trista veste a trecerii la cele eterne a unei distinse și sensibile ființe, poeta Vetuța Pop. S'a stins la 19 Sept. anul trecut după o scurtă suferință la spitalul Sacre Core din Montreal, Canada. Născută în comuna Cetea, jud. Alba, Vetuța Pop a făcut studiile secundare și bacalaureatul la Blaj iar pe cele superioare la Cluj-Brașov promoția

1948. În 1949 părăsește țara ajungând în Italia (Triest) unde se căsătorește cu Mihai Pop și după un popas de doi ani la Paris emigrează în Canada unde se stabilesc și au doi copii, Mihai (în prezent medic oftalmolog) și Gabriel (inginer) care se căsătoresc și măresc familia cu câte doi copii fiecare.

Din volumul de poezii POEME, care a apărut în prima ediție la Montreal (1984), a doua ediție în Franța (1992) iar a treia la Cartea Aromână (1995) reiese că peste tot pe unde a trecut autoarea, a fost frământată de dorul de Țară. În fapt Vetuța Pop mărturisește că publică "... aceste simple poeme izvorâte din dragostea mea pentru familie, prieteni și țara în care m'am născut - ROMÂNIA". Aceasta rămâne tema centrală a volumului și o mărturisește când ne spune că nu pretinde să fie poetă ci dorește să "contribuie la lupta pentru desrobire a țării mele România". Citind și recitind poemele, găsim că Vetuța Pop și-a ținut promisiunea cu sfințenie. Direct sau printre rânduri sentimentul patriotic apare și pătrunde și în inima cititorului care este mișcat și cucerit de dragostea ei sinceră și profundă de țară, familie și prieteni. Și tocmai aici este și valoarea poetică a versurilor autoarei prin care face să vibreze și tresalte sufletul cititorului.

Legătura cu marea masă a neamului o exprimă în poezia "Îndemn":

*"Zdrobiți de tainica tăcere
Cu voi în gând trăiam mereu
Din zarea plină de candoare
Chemări ne vin prin curcubeu ..."*

Pe cei prizoniți și înțemnițați pe nedrept îi descrie ca :

*"... Cei ce luptă'n întuneric
În temnițe'n celule
Pentru ale lor convingeri
Bătuți până la sânge
... Și nimeni nu-i cunoaște."*

Pe cei care au plecat spre Apus, Vetuța Pop îi îndeamnă ca:

*"Orișunde, pe cei rămași să nu-i uităm ...
Cu noi să ducem unde-om fi
Un colț din țara noastră."*

Din poezia "Prietenilor noștri" redăm câteva versuri prin care poeta deplânge înstrăinarea celor din țară de noi cei plecați :

*"... Nu e drept o scumpă țară
Să ne uiți așa curând,*

*Noi suntem plecați departe,
Dar trăim cu tine'n gând ..."*

Dar poeta este conștientă că suntem doar trecători pe acest pământ și-și exprimă acest profund sentiment în poezia "Temporalis..."

*"Se scurge'ncet viața
Și'n taină vom pleca,
Lăsând în urmă lacrimi
Ce s'aștern în basme ..."*

Adică, ne stingem dar vom continua să trăim în basme și legende.

Alături de familia pe care o cântă așa de frumos în poezia ei dorim și noi să ne alăturăm ca "prieteni" pentru că ne-a onorat cu poeme scrise în diferite momente din viața ei și prin ele poeta Vetuța Pop continuă să trăiască și în mintea și inima noastră ca o icoană și legendă de patriotism-așa cum și-a dorit ...

(I. J. S.)

Cornel Sigmirean, Teodor V. Păcățian. O viață de cărturar, Editura Veritas, Târgu Mureș, 1996, 136 p.

❶ lucrare de mult așteptată și datorată unui tânăr istoric ale cărei prezențe publicistice întrevăd, prin câteva serioase lucrări care întâmplător mi-au căzut în mână, un om de nădejde așa cum l-ar fi dorit și Teodor V. Păcățian. Volumul se deschide prin capitolul *Avatururile vieții*, care trece și punctează viața plină de nenumărate sacrificii a istoricului și autorului monumentalei opere *Cartea de Aur sau luptele politice ale românilor de sub coroana ungară*, (Sibiu, 1904 - 1915), cele 8 volume fiind cărțile de căpătâi ale tuturor ce se apleacă asupra istoriei românilor. Mai mult decât

valoarea de netăgăduit a operei, ele sunt - afirmă A. D. Xenopol - ... *un steag de luptă pentru frații noștri*. Alte capitole analizează pe baza unor noi izvoare documentare *Contribuțiile literare* ale lui Teodor V. Păcățian, debutul cu poezia *Primăvara* la cunoscuta foaie a lui Iosif Vulcan, revista *Familia*. Apoi colaborarea la revista *Amicul familiei* a lui Nicolae Fekete Negruțiu alături de V. Alecsandri, P. Dulfu, bănașeanul Iulian Grozescu. De fapt ziarele bănașene îi fac cronici favorabile la apariția volumului de poezii *Flori de toamnă*. Vasile Alecsandri îi mulțumește pentru volumul trimis iar alții îl critică sau ironizează. Teodor V. Păcățian oferă prin lucrările sale de traducere din literatura juridică și filozofică europeană sugestii și pentru doctrina națională și îndemnuri pentru relansarea luptei politico - naționale. Autorul analizează aceste contribuții în *Interpretul în limba română a unor opere de filozofie, drept și științe politice* (p. 33 - 42). Cea mai mare parte a volumului este dedicată activității de istoric și de ziarist a lui Teodor V. Păcățian, de fapt și ultimele două capitole ale volumului. Acestea reflectă puterea de sinteză a autorului pentru că lucrările sale au generat aprige discuții, controverse iar altele chiar condamnarea lui Păcățian din partea autorităților ungare. Poate mai bogată a fost activitatea sa ziaristică, care în epocă (poate și acuma) însemna - după Alexandru Lapedatu - *nu atât o profesiune cât o vocație și mai ales, un sacrificiu*. După debutul în *Luminătorul* din Timișoara, ziar condus de Pavel Rotariu și editat de protopopul Meletie Drăghici și unde vom întâlni deseori pseudonimul său: *Brutus*, întemeiază revista *Timișana* devenită peste un an *Gazeta poporului*. După întemeierea ziarului *Dreptatea* în Timișoara, la 1894, devine un constant colaborator semnând corespondențele din București, iar din 1896 intră și în colectivul de redacție. Din păcate ziarul își încetează apariția din 1897. Continuă apoi ca și redactor responsabil la *Tribuna* - la sugestia lui Dr. Ioan Rațiu, marele memorandist și fruntaș al Partidului Național Român din Transilvania, același care l-a îndemnat să realizeze *Cartea de Aur*, - și apoi *Telegraful Român*, colaborând și la alte ziare și reviste românești. Activitatea sa ziaristică este comparabilă numai cu cea a lui George Barițiu. Cu toată drama familiei sale Teodor V. Păcățian și-a dedicat viața întreagă și a fost tot timpul în slujba neamului românesc, prin Biserică, prin *Astra*, prin atitudinea politică, prin scrierile sale, prin memorii adresate împăratului, prin criticarea uneia sau alteia din coborârile conaționalilor, prin tot ce a produs

acest suflet nobil și sensibil cu scopul emancipării nației sale nepierzându-și niciodată speranța într'un deznodământ favorabil al problemei naționale. A fost un misionar în toate, de o demnă ținută morală și o înaltă conștiință națională care au aureolat pe cărturarii români ai veacului al XIX-lea. (Gh. N.)

SPICUIRI DIN PRESA

Yugoslavia amenințată de un nou conflict intern și de o nouă desmembrare. Într'un articol inspirat din evenimentele și de starea de spirit din provincia Kosovo (Serbia) Chris Hedges, corespondent al ziarului New York Times (Febr. 17, p. 3), sub titlul *Resistance to Serbia Turns Violent in Kosovo* reportează o stare de tensiune crescândă între majoritatea populației albaneze (90%) și autoritatea polițienească de ordine a provinciei Kosovo care se recrutează din minoritatea sârbă.

Populația de etnie albaneză a cărei majoritate aparține religiei musulmane se simte asuprită - mai ales după ce provinciei Kosovo i s'a retras autonomia acum șese ani și a fost integrată în Serbia. Cei 2, 2 milioane de etnici albanezi au început o campanie pașnică de nesupunere civică dar care în ultimii doi ani s'a transformat în gherilă și s'a organizat în *Armata pentru liberarea Kosovei* (Kosovo liberation Army) și o a doua unitate de luptă *Mișcarea Națională pentru liberarea Kosovei* (National Movement for the liberation of Kosovo). Mulți dintre cei 40. 000 de aderenți ai acestor mișcări revoluționare sunt instruiți în Albania, Iran sau Afganistan și se dovedesc a fi bine echipați pentru lupta clandestină. O Bază de aprovizionare descoperită recent de poliția sârbă conținea zeci de arme automate, explosive și echipament sofisticat de comunicare.

Cercurile occidentale îl acuză pe Slobodan Miloșevici că ar fi provocat criza în 1989 acuzând pe etnicii albanezi că persecută minoritatea sârbă din Kosovo ca să aibă motiv să o integreze în Serbia și să lanseze campania naționalistă pentru realizarea Serbiei Mari (Greater Serbia). Așa s'a ajuns la conflictul de la 31 Ianuarie, '97 din localitatea Orllan (Kosovo) în care trei gherila albanezi au

fost uciși și mai mulți agenți de poliție sârbi au fost răniți în lupta care a avut loc. Unul din cei căzuți în luptă, Zahir, era student de limba engleză și totodată lider în mișcarea de eliberare. După ce a luat arma și calea codrului apărea între ai săi numai noaptea și dormea în case diferite păstrând legătura dintre grupuri de luptători. Deși îndurerat de pierderea fiului căzut în luptă, Querim Pajaziti was proud his son died fighting our enemy and occupier. Aceasta este lupta noastră pentru eliberare... My son is a martyr. Noi luptăm pentru crearea unui stat etnic albanez independent.

Și mai este un factor care trebuie avut în vedere - după cum bine observă și autorul articolului. Populația albaneză are unul din cei mai înalți coeficienți de creștere a populației - 33 la mia de locuitori; iar determinarea lor de a susține lupta de gherilă este cu atât mai dărză cu cât ambiția lui Slobodan Miloșevici întâmpină obstacole în prezent, atât domestic cât și internațional. În schimb, lupta împotriva autorității sârbe din Kosovo este bine organizată și dinamică. Chiar sprijinul rusesc pe care Serbia contează se subțiază pe măsură ce conducerea din Kremlin apare șovăitoare și nestabilă. *We will get our state soon* (Vom avea în curând statul nostru) afirmă Naim, un tânăr muncitor din Italia care-și împarte salariul lunar de \$1, 500 cu familia și rudele din Kosovo. Spiritul de solidaritate etnică este puternic și gata să țină piept forței polițienești. Din anii de experiență yugoslavă albanezii din Kosovo au învățat că ... rezistența cu arma este singura cale care-i poate libera din strânsoarea Belgradului.

(I. J. S.)

Reunificarea Bosniei

Prăderea Moscovei despre reunificarea Bosniei și continuitatea ei ca unitate separată este foarte precară dacă nu total negativă. Iată ce afirmă un diplomat rus în cursul unui interviu luat de către jurnalista franceză Sylvaine Pasquier de la săptămânalul *L'Express* (19 Sept. '96): *C'est un fantasme occidental* să se creadă că Bosnia unită va dura. Acest fapt a fost posibil doar atâta vreme cât o forță externă ca Imperiul Otoman sau Yugoslavia asigurau coexistența celor trei comunități. Occidentalii pot să preia acest rol dar atunci trebuie să fie pregătiți să stea acolo *cel puțin 50 de ani*.

Mai trebuie să se țină seama și de faptul că Rusia are nevoie de acces spre Europa de sud pentru rațiuni comerciale și strategice - afirmă Victor Kremenyuk, director asistent la Institutul American și canadian din capitala Rusiei.

Este evident că în timp ce trupele NATO au preluat o sarcină *temporară* de păstrare a păcii între cele trei comunități din Bosnia, Rusia are alte planuri cu privire la țările sud-est europene. Alegerile care au loc în aceste țări arată că ele încă se zbat să iasă din sfera și de sub tutela ruso-comunistă. La aceasta se mai adaugă opoziția Moscovei la cooptarea lor în comunitatea europeană și admiterea lor sub umbrela NATO.

Cecenia și Tezele Uniunii.

După secole de navigație printre stânci și prin furtună, mica Republică Cecenă a ajuns la un țărm care se pare că-i oferă o perioadă de liniște bine meritată. Două evenimente remarcabile s-au petrecut în viața viteazului popor cecen și l-au adus la liman. Primul este determinarea cu care el a înfruntat și respins *marea armată* rusă în atacul sălbatec în care a bombardat și schimbat în ruine capitala Groznâi. Însăși opinia publică rusească a deschis o campanie împotriva conducerii militare de la Kremlin și a cerut încetarea masacrelor din Cecenia considerate lipsite de sens și prea costisitoare în vieți omenești de ambele părți. Așa s'a ajuns la al doilea factor - semnarea acordului cu generalul Lebed, trimisul lui Yelțin la Groznâi - în urma contra-atacului cecen din August 1996 care a recucerit capitala.

Acordul recunoaște autonomia temporară a Ceceniei pentru o perioadă de cinci ani rămânând ca relația ruso-cecenă să se re-examineze și finalizeze în anul 2001 - Între timp Cecenia a procedat la alegeri democratice în care cei doi principali candidați la președinție, Aslan Maskhadov și Samil Basaiev, eroi populari recunoscuți pentru atitudinea lor neșovăitoare în lupta pentru independența - au intrat în arena politică. Alegerile de la 26 Ian. '97 au dat câștig de cauză fostului șef de stat major cecen, Aslan Maskhadov care a obținut 64% din votul exprimat (90%). Noul președinte a proclamat ferm că *Cecenia este un stat deplin*

suveran - încă din 1991 când Djokar Dudaiev a declarat independența lui (Dudaiev a fost ucis de o rachetă rusească la 11 Junie, 1996). În cursul acestor cinci ani, Cecenia va da o bătălie diplomatică pentru a obține recunoașterea internațională, pe care Maskhadov crede că și Rusia va trebui s'a recunoască în anul 2001. Oare Rusia poate fi adusă la această convingere, pe cale pașnică, pe cale democratică? Nu-i chiar sigur - ne spune Adrian Karatnycky, într'un articol apărut în NATIONAL REVIEW, 27 Febr. 97, pp. 40.

Victoria cucerită de ceceni cu atâtea sacrificii și biruința netă a candidatului și liderului cecenian Aslan Maskadov se bat cap în cap cu noul plan strategic al Moscovei - așa cum îl prezintă și interpretează Karatnycky în "Emerging Russia" (Renașterea Rusiei). Autorul constată că dolarii care au fost investiți în Rusia, în primii cinci ani de la disoluția Imperiului sovietic au deschis calea democrației pentru Rusia - cu sau fără Boris Yelțin. Totuși, *"...viitorul Rusiei este încă tulbure."* Cu toate reformele economice care-și fac apariția în societatea rusă, ea se află încă mult în urma țărilor din Europa Centrală. Producția economică a Rusiei se află în continuă scădere și în violarea standardelor de piață liberă. Dacă Rusia este într'adevăr guvernată de o elită anti - occidentală, care urmărește refacerea imperiului, atunci trebuie să fim gata pentru o lume *"plină de primejdii."*

Ceea ce vedem, scrie Karatnycky este că pozițiile de mare influență în guvern sunt ocupate de foști NOMENCLATURISTI care asigură monopolul și dominația oligarhiei în industria rusă. Cu alte cuvinte, nomenclatura n'a fost nici odată îndepărtată de la putere ci doar s'a adaptat la noul model democratic, ca apoi să i se substeie total și să preia cârma guvernului, îndepărtând pe reformiștii anti-comuniști. Însuși Yelțin este prizonierul acestor puternice grupuri de interese prezente în Rusia de astăzi. Cel mai bun exemplu ilustrativ este Cernomîrdin care, înainte de a fi numit prim - ministru a fost președintele "Gasproñ" - ului, care deține monopolul asupra producției de gaz.

Această clasă de noi guvernanți se simte solidară cu naționaliștii și neo imperialiștii ruși. De fapt, întreaga structură de administratori ai economiei este formată din *"...soviet era managers"* și luptă pentru restaurarea unei noi uniuni de State federale. Paralel cu aceasta, Partidul Comunist aspiră la restaurarea fostului imperiu sovietic. Deosebirea dintre aceste grupuri și țelurile lor nu este mare. Chiar și între miniștrii numiți de Boris Yelțin după alegerile

din vară sunt unii înrudiți cu cei din fostul regim. Ministrul de Justiție, de exemplu este un fost membru în parlament și bine cunoscut lider comunist iar noul ministru însărcinat cu relațiile dintre țările membre ale Commenwealtului de State Independente este un aliat al liderului comunist Ghenade Zyuganov, contra - candidatul lui Yelțin la președinție.

Pentru a înțelege mai bine pe ce meridiane se mișcă noua politică a Rusiei, autorul ne atrage atenția asupra unui document de politică externă lansat scurt timp după accesul lui Yevgheni Primakov la ministerul de externe rus și apărut în Nezavisimaya Gazeta a lui Boris Berezovsky cu titlul "Tezele Uniunii." Noua doctrină pornește de la statele limitrofe, independente încercând să le convingă că *"...disoluție USSR-lui n'a fost în interesul economic al țărilor care s'au rupt de Moscova și ar trebui să facă un efort concertat"* - politic, economic și de securitate comună. Cu multă politeță și realism documentul afirmă că *"...o reintegrare politică, economică și de apărare comună ar fi de dorit."* Dar pentru a ajunge acolo este nevoie de *"...un plan strategic de lungă durată"* (p. 41).

Care-i legătura Ceceniei cu documentul de politică externă de la Moscova? După observația autorului aspirația Moscovei pentru imperialism se izbește de determinarea statelor mici, ca Cecenia, să-și păstreze independența. Dar mai este un factor care a jucat un rol important în faza ultimă a războiului din Cecenia. Este voința poporului rus care desgustat de imensele pierderi fără nici un rost a întors spatele războiului din Cecenia și nu mai favorizează imperialismul.

Quo vadis Cecenia? Quo vadis Rusia? ... și unde vor fi granițele NATO peste cinci ani?

DIN LUMEA CRESTINA

La sediul din San Francisco al ortodocșilor americani intitulat "Archangel bookstore" de la "Raphael Hause" a avut loc în 20 Decembrie '96, o conferință despre "THE INTERIOR LIFE" susținută de Ieromonahul Damaschin de la Mănăstirea Platina din Nordul Californiei. Fost trăitor la Sf. Munte Athos, Prea Cuviosul

Părinte are o îndelungată experiență a viețuirii spirituale în rugăciune și meditație cât și a rolului pe care aceasta o are asupra atitudinii creștine, monahale sau laice în lumea contemporană. Întrebarea care se pune este dacă pentru creștinii de astăzi este aplicabilă această viață interioară. Urmând pe Sfinții Părinți, în special pe Sf. Ioan Scărarul ca și pe isihasiți, în general, această viață interioară bazată pe rugăciune este mai mult ca oricând necesară în criza lumii contemporane și aplicabilitatea ei constă în intensitatea modului de trăire a adevărilor de credință. Iar evidența în exterior constă în manifestarea iubirii față de Dumnezeu și aproapele.

Conferințele vor continua, probabil, lunar și sunt axate nu numai pe experiența viețuirii interioare ci și pe alte coordonate ale viețuirii creștine contemporane.

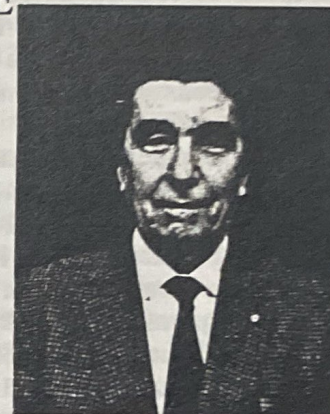
Monahismul ortodox în America Centrală

Unica mănăstire ortodoxă în America Centrală se află în Guatemala și altă biserică ortodoxă nu se mai există și nici un preot. Comunitatea ortodoxă din Guatemala constă din, aproximativ, 400 de familii de arabi, 15 familii de greci, 2 or 3 familii de ruși și în jur de 10 familii de convertiți dintre autohtonii guatemalezi. Recent comunitatea monastică l-a pierdut pe preotul lor rămânând acum Maica Inès, Sora Maria și Sora Ivonne care au fost luate sub jurisdicția Episcopului Antonios al Mexicului. Serviciile religioase sunt făcute în limba spaniolă iar călugărițele sunt ajutate de comunitatea ortodoxă. Mănăstirea este așezată deasupra minunatului lac Amatitlán care arată extrem de bine cu marea Galileii. Mănăstirea are câteva chilii și un loc temporar unde se săvârșesc serviciile religioase. Mănăstirea dispune de un mic laborator pentru prepararea unor forme de medicamente provenite din ciuperci și care se vând în farmacii europene și americane. Călugărițele - unele specializate în chimie și biologie - mai dispun de o mică clinică în apropierea orașului San Miguel Petapa deschis cinci zile pe săptămână, condus de un doctor. Călugărițele mai administrează o școală pentru săraci, Sfânta Elena care are 9 profesoare și un director cu 250 de elevi. Școala dispune de computere donate de Statele Unite de IBM Corporation. Se așteaptă

și alte frumoase realizări ale acestei unice mănăstiri ortodoxe din America Centrală.

STIRI de la CASA ROMANA și PAROHIE

Înainte praznuirii Crăciunului, în data de 22 Decembrie, după Sfânta Liturghie, a avut loc sub auspiciile Casei Române și Capela și a asociației Pro Basarabia și Bucovina din Paris o întâlnire cu președintele acesteia din urmă, Dl. NICOLAE LUPAN din Paris care a susținut conferința despre **Reîntregirea națională: teze și antiteze**, în trapeza Mănăstirii Sf.

Cruce din Castro Valley. După conferință a avut loc lansarea cărților *Străin la mine acasă* și *Instantanee fără retuș*, de către scriitor în prezența unui important număr de invitați, prieteni și cunoscuți. Cu exprimarea regretului din partea Dl. Prof. Ilie J. Smultea, președintele Casei Române care din motive obiective nu a putut participa aflându-se la Seattle, au fost schițate câteva date biografice de către Părintele Gh. Naghi reliefându-se îndelunga și jertfelnică activitate a luptătorului pentru reîntregirea României, a ziaristului și scriitorului NICOLAE LUPAN de la Paris. După terminarea conferinței, Dl. Lupan a făcut un puternic apel pentru strângerea rândurilor tuturor românilor și formarea unei filiale și în Bay Area care să aibe drept principal obiectiv sensibilizarea românilor cât și mai buna cunoaștere a situației Basarabiei, actualul al doilea stat românesc și angajarea lor în lupta pentru grăbirea momentului reîntregirii României, acest pământ strămoșesc ce face parte din teritoriul național.

Veste bună!

Am obținut permisul să procedăm cu construcția CASEI ROMANE și a BISERICII din 26051 Calaroga Ave., Hayward, California.

Ne-a trebuit mai bine de doi ani să complectăm planurile, să obținem aprobarea Consiliului Municipal Hayward (12 Dec. '95) și mai recent (2 Febr. '97) să obținem permisul de construcție de la Depart. de construcție (Building Dept.). După lungul tunel prin care am trecut am ieșit la lumină și ni se deschide calea spre procesul de selecționare a unui contractor care să coordoneze și să preia responsabilitatea construcției - sub supravegherea arhitectului nostru Jack Christensen.

Nu putem uita însă că va trebui să ne întoarcem în curând într-o zonă cam nebuloasă. Este vorba de finanțarea întregii lucrări (Casa & Biserica) pentru care avem doar \$200, 000 și după estimarea oficială, ne mai lipsesc circa \$300, 000 - socotind și mâna de lucru voluntară pe care îndrăznim să contăm. Unii afirmă că îndată ce pornim la treabă oamenii își deschid inima și bunăvoința și ajutoarele nu vor lipsi. Și eu sunt înclinat să cred că așa va fi - dar ne vom putea convinge în luna Aprilie 1997 - după terminarea procesului de selecționare a contractorului.

În orice caz, obiectivul ales acum un sfert de secol, cu ajutorul lui Dumnezeu este *within reach* și comunitatea românească sau româno-americană din nordul Californiei va avea o adresă într'un loc de care poate fi mândră și la care va putea merge cu plăcere. Cât de bine va fi înzestrat și cât decor de artă românească va dovedi va depinde numai de noi, de mâna măiastră a Doamnelor din comunitate și de cinstea și prețuirea pe care le vom lega de acest loc românesc de pe îndepărtatele țărmuri ale Pacificului.

CASA ROMANA și BISERICA din Hayward

IN MEMORIAM

Ludovica Constantinescu

†
(1922 - 1996)

A fost printre noi, mai ieri, mai alaltăieri o mamă și o bunică extrem de cumsecade care a venit lângă noi cu dragoste, cu înțelegere, cu multă bucurie ca să-și vadă, parcă pentru ultima oară, fiica și nepotul ei, pe Anastasia și Alin, care viețuiesc în San Francisco, pe aceste meleaguri îndepărtate de ceea ce îndeobște înțelegem prin termenul de *acasă*. Supusă peregrinării din cauza tragediei create de acest nemilos comunism datorită căreia ambele ei fiice nu mai trăiesc în Țară. Ori când ne gândim ce enorm de trist este nu numai pentru această bună bunicuță care întruchipează, de fapt, tragedia unui neam care și-a părăsit vatra strămoșească, dar oare ce tristă trebuie să fie durerea Neamului nostru. Degeaba își căuta fetele și nepoții cu ochii pierduți în zarea amintirilor, degeaba îi tot chema ACASA că ele și-au găsit rostul pe altundeva. Sigur că speranța ei izvora din dragostea fără de margini a tuturor celor de departe. Dar... nu erau acolo. Acolo unde le vedea urmele în fiecare zi, lucrușoarele lăsate, tot ce era prin casă de parcă trebuiau să revină, în orice clipă. Iar ea, săraca, le păzea toate acestea devenite, încetul cu încetul, amintiri peste timp. Le păzea, așa cum le-a păzit întreaga lor viață, în siguranță, cu enormă greutate ca să ajungă fete mari, cumini și cu carte. Soțul ei și tatăl fetițelor, murise când ele abia își deschiseră ochii în această viață. Aveau doar 10 și 8 anișori. Și nu s'a mai recăsătorit vreodată pentru a purta de grijă fetelor întru cinste și omenie.

Mângăiată sufletește, cel puțin în parte, s'a despărțit de fata ei Sina și nepotul ei drag Alin, și de noi toți, cu multe lacrimi de parcă simțea că nu ne vom mai vedea niciodată.

Dumnezeu să o odihnească și să o așeze lângă dreptii Săi!

ACKNOWLEDGMENTS

CRC Welcomes
NEW PHASE II FOUNDING MEMBERS...

George & Elena Dascalu - (W. L. A)

& Prospective Founders (with initial \$100 payments)

Victor Acatrinei - *San Leandro*

Cati Lăzărescu - *Fremont*

SPECIAL WELCOME ALSO to
New Voting Members

Nicolae Iliescu - (Lincoln, MA)

Sorin Issvoran - (Hayward - Monterey)

Marius & Mihaela Lupan - (Danville)

Andrei Popovici - (Portola Valley)

New Associate

Elisabaeth Rhone

(Pacific Palisades)

IN ADDITION, we thank our SPECIAL DONATORS:
to the Building Fund:

Natasha Barac - Berkeley.....\$40

Barbara Brosh - Porterville.....\$50

IN MEMORY of George Brosh

Ovidiu Diaconescu - Hercules.....\$75

Florin Matei - Foster City.....\$100

for *Special Collection for MEMORIA in Romania*

John Serghi - Troy, MI.....\$100

for the Bulletin (special patron donations)*

Barbara Brosh - Porterville..... \$25

Hans & Veturia Schröder (Aachen, Germany)....\$20

Ilie & Judy Smultea - Trinidad\$50

for COURTESY/ ASSISTANCE Fund:

Judy & Ilie Smultea (CRC Xmas Gifts)\$150

NOTE: Above donations are over & above membership dues & bulletin subscriptions

and FINALLY, we thank ALL Members and Subscribers who have remembered to renew

Members are honored on the Roster page on the inside back cover of Buletinul CRC. Voting and associates listed are paid through 1996. & /or 1997. We remind everyone to RENEW FOR 1997!

(Names just removed were credited through 1995)

SUBSCRIPTION RATES:

PHASE II FOUNDING MEMBERSHIP\$500

(Does not include annual voting membership & Bulletin; may be paid in installments)

VOTING MEMBERSHIP (includ. \$10 for BUL.CR).....\$60

ASSOCIATE MEMBERSHIP (incl. \$13 for BUL.CR\$25

(\$30 Canada & Europe \$35 Europe Airmail)

BULETINUL CR: Regular U.S. Rate\$15

****\$20 Canada, Europe, \$25 Airmail*****

To subscribe send a check or money order to *Casa Romana & Capela*, 26051 Calaroga Avenue, Hayward 94545, Tel. (510) 264-0805) or to Treasurer, Judy Smultea, 700 Seaside Lane, Trinidad, CA 95570 (707) 677-3705). International money orders are best to send funds from abroad. Be sure to indicate on memo section of check (or separate piece of paper) how you wish your donation to be credited).

P.S. NOTE: CRC joins most nonprofits in encouraging its supporters to remember it when drawing up a will. Also individuals are reminded that perfect donations are appreciated assets like real property or securities (quite common in recent years with the big run-up of the stock market and a number of years back of real estate.) The donor avoids the capital gains tax and provides very much needed assistance to the organization and cause he/she wishes to help. As CRC embarks on its building project with just perhaps half the needed funds, it must begin to think in more creative ways, and be more aggressive in soliciting funds and increasing the supporter base.

SOME MORE IMPORTANT TAX NEWS

The IRS continues to tighten its regulations concerning deduction of contributions by individual taxpayers and the treatment of same by the receiving nonprofit organization. Taxpayers must now have a receipt from the nonprofit organization for contributions of \$250 or over: a canceled check is not sufficient. Moreover, donations are tax deductible to extent no goods or services are received in exchange. Thus contributions for books, publications, festival shows, and meals are only deductible to the extent the donation exceeds the cost; Bulletin subscription rates run very little over cost: any excess goes to subsidize mailings to libraries, periodicals and Romanian cultural & religious leaders here and abroad.

CARTI DE VANZARE prin CRC

BIBLIA sau Sf. Scriptură, în lb. română.....	\$20
Carte de rugăciuni	\$5
Romanian Patericon de <i>Arhim. Ioanichie Bălan</i>	\$25
Paisie Velickovschi.....	\$20
MEMORIA, ca formă de justiție.....	\$20
Drepturile Românilor asupra Basarabiei de <i>Anton Crihan</i>	\$20
Instaurarea comunismului - între rezistență și represiune.....	\$25
Ultimele trei zile ale lui Pilat de <i>Pr. Radu Reja</i>	\$5
Voalul miresei de <i>Pr. Radu Reja</i>	\$7
ARON COTRUȘ, Antologie selectivă.....	\$15
Aș zbura și eu puțin, de <i>Vasile Versavia</i>	\$5
Betrayal of America, de <i>David Funderburk's</i>	\$10
Romania, the State at the Danube's Mouth, de <i>I. Smultea</i>	\$10

Icoane pe lemn cu Mântuitorul și Maica Domnului.....	\$25
Cruce de lemn ornată.....	\$40

Casa Română & Capela - Romanian Home & Chapel
26051 Calaroga Ave., - Hayward, CA 94541 - Tel. (510) 254-0805
- A non profit corporation under the laws of the State of California -

FOUNDERS - PHASE I

- Victor Acatrinei
- Clara Acatrinei
- Liviu Bacoș
- Ioan & Virginia Balaci
- *** † Alexandru Bălaș
- Remus N. Bretol
- Maximilian Bujor
- Valer Bursan
- Alexander Burz
- † Nicolae Cazacu
- Jon & Stela Cepoi
- Margareta Cismariu
- † Eugen Coban
- George Costache
- † George Danulescu
- Dan C. Didescu
- Nicolae Dimitriu
- † Antonio Docan
- John Dumitru
- Mircea Goreniciu
- Sorin Isvoran
- † Angela Ionescu
- *** Fam. † George Jordan
- Emeric Kalman
- Valeria Kalman
- Peter Romeo Malattia
- Otilia Bria Malattia
- George & Nadia Mandoche
- Nicolae Moisidis
- John V. & Ilse Moldovan
- *** Frances R. Ocneanu
- *** † Traian Ocneanu
- Nic & Ana Olar
- Anca & Mihai Olteanu
- † Alexander Parvu, Jr.
- Rodica Ranga
- Vasile Ranga
- Mircea Ratiu
- Ioan D. Sarbu
- John Simicla
- Ilie J. Smultea
- Judy Clark Smultea
- Simon & Doina Speriosu
- Ionel Spînu
- Elena Siamatescu - Greavu
- Eugen Stoia
- † Leon & Florence Vasu

FOUNDERS - PLEDGE - PH. II

- Victor & Camelia Acatrinei
- Nicolae Dimitriu
- Remus & Rodica Hanganu
- Catil Lazirescu
- Ștefan & Alina Moiceanu
- Gh. Naghi
- Cristina Negoitescu
- Sorin V. Papuc
- Victor & Felicia Radu-Rădulescu
- Simon & Doina Speriosu

FOUNDERS - PHASE II

- † Alexandru Bălaș
- Sorin Cismariu
- Cristian Cojocneanu
- Olimpia Cojocneanu
- Anastasia Constantin
- George & Elena Dăscălu
- Marcel Deveseleanu
- Ovidiu & Camelia Dumitrescu
- John Dumitru
- Sorin & Georgeina Georgescu
- Constantin & Rodica Iordache
- Emil Lambrache
- Marius & Michelle Lupan
- Anton Munteanu
- Jenica Nijă
- Frances Ocneanu
- Ioan Popa (Germany)
- George & Ioana Popescu
- Mihai & Catherine Popovici
- Ilie Smultea
- Judy Smultea
- Aurel Siancu

ASSOCIATES

- Viorel Balănescu
- Barbara Brosh
- Olimpia Cojocneanu
- Miron Costin
- Olivia Crihan
- Teodor Daniliuc
- Ovidiu Diaconescu
- Horia Droc
- Daniela Ghibănescu
- Marcel Ghinea
- Eugen D. Grecu
- Gigi Harabagiu
- Sorin Nicolae
- Ioana Popescu
- Michael Popescu
- Florica Roșin
- Elisabeth Rhone
- Paul Sebastian
- Hans & Veturia Schroder
- Mari Smultea-Bates
- Eliz. Smultea Watanabe
- Aurel & Ana Vlaicu

VOTING MEMBERS

- Victor & Camelia Acatrinei
- Marius Barna
- Remus N. Bretol
- Valer Bursan
- Bogdan Cojocneanu
- Anastasia Constantin
- Marcel Deveseleanu
- Ovidiu & Camelia Dumitrescu
- Dan Dumitru
- Gh. Grigorescu
- Remus & Rodica Hanganu
- Nicolae Iliescu
- Constantin Iordache
- Sorin Isvoran
- Maria Klein Eastman
- Emil Lambrache
- Catil Lazirescu
- Oana Leonie
- Marius & Mihaela Lupan
- George & Nadia Mandoche
- Ștefan & Alina Moiceanu
- John V. & Ilse Moldovan
- Vasile & Ilse Moldovan
- Gh. Naghi
- Ștefan Negoitescu
- Cristina Spăriosu Negoitescu
- Radu Nisipeanu
- Frances Ocneanu
- Sorin Papuc
- Alex & Cornelia Pechiu
- Andrei Popovici
- Victor & Felicia Radu-Rădulescu
- Rodica Ranga
- Mircea Ratiu
- Ilie J. Smultea
- Judith Clark Smultea
- John Soneru
- Doina Speriosu
- Simon Speriosu
- Rodica Tudor

SPECIAL ACKNOWLEDGMENTS

- Unirea de la Vest Society of America
- The Union & League of Romanian Societies of America
- Holy Resurrection Romanian Orthodox Parish
- Societatea Academica Romana - Sectia Germana

